

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.**
Naponkénti eladás

Kapható minden fűszer-
és csemege-kereskedésben
és cukrászdában. 6835

„Toronyórák“

palota, laktanya, gyári órákat,
villanyórákat, 6835
legelőnyösebben rendezte
Mayer Károly L.
I. m. állami kedvezm. gőz-tragáira
Budapest, VII., Kazinczy-u. 8.
Képes árjegyzék, költségtérít. bérn.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a
városaligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a
körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részei:

1. A lelkek átkelése az Ache-
ronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tükörök és fűszerek
hegye.
4. Disz vár. Az izzó torony.
Az égő sírok.
5. Az ember-fák erdeje.
6. A vér folyó.
7. A tűzűs.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostromlók.
10. Az aranycsuhás barátok
kőmenete.
11. A mézszárlás.
12. A kígyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig
nem látott színházok. A világnak egyetlen, áttetsző színek-
kel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggeli 9 óráig egész nap a király-utcai fasor
végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lóvonatu
kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képek-
kel illusztrálja minden könyvkereskedésben kapható.
Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházok!
A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egye-
dül álló alkotása. 6811

Eisenschiml és Wachtl

Budapest, Váci utca 12 7011
Bécs, VIII/L. Kaiserstrasse 62.
Karácsonyi és újévi ajándékok, fény-
képeszeti készülékek, Diaphani képek,
keretképek, passepártok és képállványok
a legfinomabb és legelőnyösebb kivitelben.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Levélbéllyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapest, IV., Régi posta-u. 5.

Alapított 1876. 7014

Veszek! Eladok! Cserélek!

Kathreiner-féle
Kneipp maláta-kávét

Ejnye be jó!

Kwizda-Fluide

A kigyó-
védjegygel.

Régi óhírdő díjtól-
típus-ec-metikai
szer (dörzsoló-
szerek) az
emberi test idegei-
nek és izmainak
erősítő és rugó-
nyújtó hatására.

Ára:
1/2 palack 1 frt
Valódi csupán a fenti védjegyvel ellátott palackban és kapható
minden gyógyszerárban. — Főraktár:
Kerületi gyógyszerár, Kornhuberg, Bécs mellett.
Szégy, csillap és csomagolás törvényesen védve. 7001

Paris 1889. **Kitüntette** Brüssel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse
230, a franciászórági orvosi társulatok tagja.
Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sike-
res, még idült gyomorbetegségeknél is.
Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij meg-
térítése mellett, berlini főraktárból.

Ansztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:
Budapest, Kristóf-tér és
Váci-utca sarkán.
Gyártmányok:
Alpaca-üzüst, china-üzüst és
alpacából:
u. m. étszerek, asztalteríté-
kek minden kivitelben; gyer-
tya- és gyufa-tartók, tea-
kannák, tea-szűrők, magán-
házak, szállodák, vendéglők
és kávéházak részére.

Kelengye-casetták.
Szabadalm zott. 7032
tisztá nikkel főző-edények.
Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

Újdonságok báliszövegekben

Égymint mindenféle minőségű fekete, fehér és színes szövegekben
gazi gyári áron a valódiság- a tartósságért való jóállítás mellett mé-
terenként 35 krtól 12 ftig portó- és vámmentesen házhoz szállítotok.
A f. jobb, közvetlen megrendel- si forrás magánok számára. Ezer
meg ezer elismert írat, Minták franko. Szájkész a levélporto készítésére.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

selyemkölme-gyárak szövetségé Zürich. 6950
Spanyol kir. udvari szállító. Spanyol kir. udvari szállító.

Dr. Suin de Boutemard

zamatos fog-szappana

az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jó szer a fogak
és foghús tisztítására és fenntartására, valamint a száj felhírt-
tésére, a legelőnyösebb korban is. Egy csomag 35 kr.

Dr. Borchardt

illatos növény-szappana

hathatós szer a bőr edzésére és épszentartására, valamint pát-
tanásoktól vérszennéskől, szepitől és mindenemű tisztít-
lanságoktól való megóvására; egyúttal kitűnő piperező-ppan
s igen gazdaságos mindennemű fürdőszobához és mosdóhoz.
Lepeselet csomag ára 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőse, legjobbnak elis-
mert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tégé-
lyekben 85 kr-ával.

Dr. Hartung kinahéj-olaja, a haját erősítő olaj,
mely annak puhasságot s fényt kölcsönöz. 85 kr-ával.

Dr. Lindes tanár növényi rudaes-hajkenőse,
eredeti darabokban 50 kr-ával.

Balsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban.

Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de
Cologne quintessenciája, eredeti üvegekben 1 forint
25 kr., és 75 kr.

Dr. Béringuier fűgyökér-hajolaja, üvege 1 frt.

**Leder testvérek balsamos földi dióolaj-szap-
pana,** egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi
minőségben kapható:

Budapest: Török József gyógyszerár,
király-utca 12. szám alatt. 6580

Továbbá: Koehmeister Frigyes utódi, Nerada
Nándor és Thallmayer és Seitz gyógyszereseknél,
valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszerárban,
illatsz- és gyógyszerkereskedésében.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevze-
tesen a dr. Suin de Boutemard-féle
fogszappana és a dr. Borchardt-féle
illatos növény-szappan gyakran elő-
forduló hamisítványaitól mindenkit
óvunk.

Számtalan hamisító és hamisítások elárúsított
sújtattak már eddig is Bécsben és Prágában
törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ., es. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

SZÉP

asszony a föld gyöngye.

Azért használjon minden hölgy:

Diana arczkenőcsöt, mely teljesen ár-
bórt, legbiztosabban finomított és szepítő szer.
Legjobb eredménnyel használhatik minden
börbeteget és bőrtisztatlanság u. m.: kiütés,
szepő, májfolt stb. ellen.

Egy tégely ára 50 krajczár.

Viora szépségtej, Tejszerű folyadék,
elismert legkiválóbb
mosdóvíz. Az arcnak szép fehér és tiszta színt
ad és ezt puhává teszi, eltávolítja és óvja min-
den arczisztatlanságtól. Nagyon kedvelt hölgy-
kozmetikum.

Egy üveg ára 70 krajczár.

Ibolya kézmosópor. A kéznek bár-
sonypuhaságot és
szép fehér színt ad. Doboz ára 60 kr.

Használati utasítások mellékelve vannak.

Főraktár a készítőnél

SZEGHY SÁNDOR gyógyszer.

SZEGZARDON. 6873

Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárban.

VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 10. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és jegyzék évre 12 frt
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt | félre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt
telére — 4 • Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK | egész évre 5.—
Külföldi előfizetőknek a postai-
meghatározott viteldij is csatolandó.
telére — 2 50

PÁPAY ISTVÁN.

1827—1897.

MÉLY MEGINDULÁSSAL vette hírül az egész
Magyarország, hogy a közelebb bekö-
szöntött új-év 6-dik napján délután Bécs-
ben örök álmra hűnyta le szeméit egyik legjobb
fia, Pápay István osztályfőnök, ő felsége első
kabinet-titkára és belső titkos tanácsosa.

Fájdalmas gyász ez mind a királyra, mind az
országra nézve, mert bár azt szokás mondani,
hogy pótolhatatlan emberek nincsenek, Pápay
olyan ritka tehetséggel, oly törhetetlen hűség-
gel, oly páratlan ildomossággal s e mellett mind-
végig önzetlenül és méltósággal töltötte be nagy-
fontosságú bizalmi állását, hogy őt az ő szemé-
lyes tulajdonságai nélkül pótolni mégis lehet-
etlen.

Pápay a politika színterén nem állott a nyil-
vánosan működő nagyságok sorában; szavait
nem hallotta, tetteit nem látta lépten-nyomon a
nagy közönség, sőt a neve is ritkán volt emle-
gés tárgya: de olyan esetekben, mikor a korona
és a nemzet közti bizalmat és egyetértést meg-
zavarással fenyegető körülmények merültek föl,
az ő láthatatlan keze rendezte el tudott simítani
mindent, a mi válságot idézhetett volna elő.
S ez neki annál inkább sikerült, mert az iránt
soha kétség nem forgott fönn, hogy ő épen olyan
hű embere királyi urának, mint a milyen jó fia
nemzetének, a kinek minden tette, minden törek-
vése oda irányult, hogy az uralkodó és az ország
közti jó viszony bensőséget ápolja, fokozza, böl-
cse tudván, hogy a kölcsönös megértés az a
legfontosabb kellék, a melytől az uralkodóház
és az ország boldogsága, hatalma és egész jövője
függ. Különösen nagy érdemeket szerzett Pápay
az új alkotmányos korszak kezdetén, a mikor a
keserű emlékü múltak hagyományaiból táplál-
kozó bizalmatlanságnak mindkét részen való
elenyésztetéséhez oly szerencsésen hozzá tudott
járulni, föltétlen hűséggel szolgálván a király
uralkodói érdekeit, de igaz hazafisággal támo-
gatván a magyar államférfiak üdvös szándékait
és törekvéseit is.

Páratlan tulajdonsága volt Pápaynak az a
nyílt egyenesség, pártatlan tárgyilagosság és az
az államférfiúi magas álláspont, a melylyel tevé-
kenységét irányozni és intézni tudta. Ezzel
nyerte meg azt a változatlan bizalmat, melylyel
a király harmincz évre terjedt egész működése

PÁPAY ISTVÁN. H. Hirsch Nelli rajza.

ratának az ország előtt, mint az országnak a korona előtt.

Akárhány esetben úgy látszott, mintha szerepének kettős oldala ellentétben, sőt ellenmondásban lett volna egymással. Ez azonban csak látszat volt, mert Pápay nagy tehetsége, nagy műveltsége és minden aránytól ment jelleme épen a maga sajátosságánál fogva kiválóan képes volt arra, hogy a hódoló alattvalói hűséggel erőszak nélkül össze tudja egyeztetni az igazi hazafiságot. Épen ezért adta meg neki, hogy valóban nagy szolgálatokat tegyen úgy a koronának, mint a hazának.

E nevezetes férfiú életének történetéből ez alkalommal a következő főbb adatokat közöljük.

Családjá Hevesmegyéből eredt, de utóbb Pozsonymegyébe költözött át, s Pápaynak nagyatyja már ott született. Atyja János, legidősebb gróf Zichy János uradalmi ügyésze, majd Pozsonyban megyei törvényszéki bíró volt. *Pápay István* 1827-ben született Pozsonyban; itt kezdte s végezte iskolai tanulmányait s az ügyvédi vizsgálatnak Pesten letétele után, 20 éves korában, 1847-ben a pozsonyi kir. váltótörvény-széknél mint jegyző kezdette közpályáját. Munkaképe és munkaerő egyesült benne a világos észszel s gyors felfogással. A forradalom lezajlása után 1851-ben helytartósági titkárrá nevezetett ki Kassára gróf Forgách Antal kerületi főispán mellé. Magyar embernek, ki akkor meg akarta s meg is tudta tartani magyarságát, nem a legkellemebb szolgálattal viszonoztak, hanem a melyek közé került: de ő szilárdul megtartva hazafiságát, főlegvalóan panaszra okot nem szolgáltatót, s a közönség rokonzenvé és tiszteletét is meg tudta nyerni. A németesítés rendszere nem vehette hasznát Pápaynak, de szolgálattal megelégedett, s az előtte új törvények és kormányzati rendszer alapos tanulmányozásával, valamint rendkívüli munkaerőjével csakhamar kivívta magának az idegen környezet tiszteletét is, és ámbár ott is magyar maradt, kifogástalanul megfelelt hivatala kötelességeinek. Főnöke, gróf Góluchovski helytartó minden alkalommal kitüntette Pápayt. 1854-ben, 27 éves korában már helytartósági tanácsosnak nevezetett ki, a mi csaknem páratlan volt ily fiatal korban, kivált oly emberrel, a ki egyedül tehetségeinek köszönhette gyors előmenetelét.

1860-ban, mikor a hazában az alkotmányos újjászületés szellei kezdtek fújdógnál, s a régi (1848 előtti) magyar intézmények, a megyék, helytartó-tanács és udvari kancellária helyreállították, Pápayt is visszahozták az országba s a Budán ismét egyesített magyar kir. helytartó-tanácsba eladó tanácsosul neveztek ki. 1863-ban a bécsi udvari kancelláriához helyeztetett át s udvari tanácsosi rangra emeltetett. Bár a közoktatási és a sajtó-ügyek osztályának volt vezetője, közben bizalmasabb közjogi dolgozatok készítésével is megbízott. Összeköttetései a magyar alkotmányos irányzatú férfakkal s befolyásos állása magában a kancelláriában nagy súlyt kölcsönöztek személynének, a mit még növelt jellemének minden oldalán elismert megbízhatósága és diszkreciója. A Schmerling-összbirodalmi elméletének ellensúlyozása s végeredményben annak megbukatta volt a kitűzött cél. De Schmerling is szívós kitartással ragaszkodott a maga légvár-alkotmányához. Csakhamar félretolta gróf Forgách Antalt, a kit nem talált engedelmessé eszközének s gróf Zichy Hermann uttatta helyébe a kancelláriai székbe. Program programot követett s egyik sem állhatott meg. Eszterházy Móricz gróf tárca nélküli miniszterségével ismét új fordulat állott be. A mit ekkor fontak-szótek, arról majd csak a történelem fog számot adni egyszer, ha a levelezések, naplók, emlékiratok, melyek a tárgyalások menetét föltárják, napvilágra jöhetnek. A szönyegnek, mely a világ elé tárult, csak a figurás színe látszott, bogai s szövéssé visszaján voltak; és senki a visszaját annyira nem ismerte, mint Pápay, a ki mindenbe be volt avatva. A Schmerling-féle kísérletek alatt évről-évre jobban ingadozott a föld; az 1865-iki ország-

gyűlés tárgyalásai, a Deák feliratai megannyi új csapat mérték reájuk; s az 1866-iki porosz hadjárat, a chlumi kőd s a königrázi csata megadták nekik a kegyelemadókat. A Zichy Hermannok helyét Majláth és Sennyey foglalták el, kik — bár személyes hajlamaiknál fogva 47-esek, önzetlenül s ösztönös készítették elő a 48 helyreállítását. Pápay teljes mértékben birta az ő bizalmukat is, valamint azokét a magyar államférfiaké, kik Deák által vezetve és inspirálva, mint gr. Andrássy, Eötvös, Lónyay, a kiegyezést s az alkotmány teljes visszaállítását sürgették, de egyszersmind segítettek az akadályokat a siker útjából elhárítani. S ez időben sem igen tett senki több és jobb szolgálatot a haza és alkotmány ügyének, mint az a szerény, az előtérbe soha nem toladó férfiú, a ki a közvetítésnek rendesen épen nem hálás szerepét vállalta el annak a bizonyos szönyegnek folyvást a visszaján dolgozva, a szakadozó szálak összekötésén fáradozott.

Vége meglelt a kiegyezés; a magyar udvari kancellária megszűnt, helyét az 1848-iki alkotmány intézményei, jelesen a felség személye körüli minisztérium foglalta el. Pápay ekkor a legfelsőbb kabinetrodába helyeztetett át mint kabineti titkár; szükség volt, hogy az alkotmány ellenőrzés alól leginkább elvonat ama hivatalnál is kifejezést nyerjen a dualizmus és — a mi addig nem volt — a király kabinetjében is legyenek magyar emberek. S ki lett volna ezek közt első helyet foglalni alkalmasabb, mint Pápay? Mint előbbi állásaiban, ebben is teljesítette kötelességét; s ezzel — oly nehéz kötelességekkel szemben — sok van mondva! A magyar minisztériumoktól az ő felsége személye körüli miniszter útján felérkező előterjesztéseknek, melyekre legfőképpen elhatározás kívántatott, úgy dologi, mint személyi (kinevezési) ügyekben, ő volt a kabinetben az előadó; a királyi kihallgatásoknál a magyar ügyek s személyek kihallgatásának előkészítője; minélfogva ő felségét Budára s általában magyarországi útjában kísérnie kellett s ily alkalmakkor a tisztelő testületeknek, küldöttségeknek, stb. adandó válaszok fogalmazmányai mindig az ő tollából kerültek ki. Ki nem tudná, hogy e — bár első tekintetre csak formáságnak látszó — királyi válaszok mily politikai fontosságot nyerne gyakran a koronás főnek azokba foglalt kijelentései által! Még nagyobb fontossággal bírnak azok a legfelsőbb kéziratok és nyilatkozványok — ünnepléyes alkalmakkor, pl. az uralkodó pár ezüst menyegzője s a trónörökös halála alkalmából a nemzethez, — vagy egyes komoly percekben nehéz ügyek, nyomott hangulatok elosztására szánt királyi nyilatkozatok, pl. a Janszky-ügyben kibocsátott legfelsőbb kézirat, stb.

Miután udvari tanácsosságot már 25 évig, teljes negyedszázadig viselte, mindig egy rangban s állásban, 1887-ben valóságos osztályfőnökké léptettetett elő a kabinet-irodában, s midőn ő felsége előtt ezert köszönetet mondani megjelent, e kegyes szavakkal szakította őt félbe a felség: «Én vagyok önnök köszönettel adós.» Még ugyan abban az évben valóságos b. titkos tanácsosi rangra emeltetett. Az ezt követő 1887/8-iki télen súlyos betegségbe esett. Ő felsége a legnagyobb részvétellel tudakozódott állapota felől naponként s midőn kevés idő múlva Bécsből hosszabb időre távoznia kellett, három lapra terjedő egészen sajátkezű levelet intézett hű emberéhez.

Álljon itt még egy pár adat befejezésül Pápay családjáról. Testvérei közül a legidősebb Károly, kiriai bíró, 1890-ben halt meg; Sándor es. és kir. nyug. tábornok Grazban él; nővére özvegy Petőcz Györgyné, kinek férjét, mint Pozsony vármegye alispánját, mert a szolgabíráknak Haynau elvonulása után 1849-ben az unjeozást a magyar hadsereg részére elrendelte, a dühös osztrák vezér visszatérte elfogatta s másnap minden előző eljárás nélkül a várhegyen fűbe lővette; végre legfiatalabb nővére Hermine. Az elhunyt Pápay István 1882-ben nősült, nőül venén Kern altengernagy özvegyét, Kúdy Teréz, egy ép oly nemeslelkű, mint nagy műveltségű nőt, ki a hivatalos teendőktől által sokszor a kimerültség fárasztott férfinak nyugalmas és édes otthonát készítette, s ki nagy betegségében önfeláldozóan hű ápolója volt. Pápay az utóbbi években gyakran betegeskedett, s ezért a király mindenképen azon volt,

hogy hivatala folytatását mennél inkább megkönnyítse. Egyebek közt megengedte neki, hogy mivel a Burg harmadik emeletén lakott, azt a földhúzó-gépet használhassa, a melyen a főhercegek és főhercegnők szoktak járni. Az ezredévi ünnepek kezdetekor az orvosok már nem akarták engedni, hogy a gyöngyölködő öreg úr az udvarral Budapestre jöjjön; de a király anynyira szükségének tartotta az ő jelenlétét, hogy így szólt: «Ha vattába kell is begyöngyölni, valam kell jönnie; nem lehetek el nélküle.» Hir szerint ő szerkesztette meg a királynak azt a beszédét is, a melyet a hódoló díszmenet napján a magyar országgyűlés tagjaihoz intézett. S ez a beszéd annyira megtetszett a királynak, hogy érte Pápayt másnap az első osztályú vas-korona-renddel tüntette ki. A mire mikor egy magyar főúr azt nyilváníta a felség előtt, hogy ez a kitüntetés az egész országnak örömére szolgált, a király így válaszolt: «Ez az ember becsületesen rászolgált a kitüntetésre.» Valóban rászolgált és most mindenki fájlatja, hogy a mulandóság törvénye bevégeztette vele hű és hasznos szolgálatainak hosszú sorát.

AZ EMBER.

Az ember — mint mondani szokta — Csak megvan napról-napra szépen. Fellázadás a sorsa ellen Évszámra sines néha eszében. Tulajdonképen azt se tudja, Hogy van-e, nincs-e sorsa neki, — Csak reggelizget, vacsorázgat. És jön az új nap, meg a régi.

Az ember máskor — tudja kő mért — Meggyűlöl, mint a könnyű foszfor. Testet ledobva száll a vágya, Maga se tudja, merre sokszor. Legjobb szeretne meteoroként Repülni a légűrbe kéjjel, S száz külön égből, külön élő Rézszeckére robbanni széjjel.

Az ember tervez egyre-másra, Fejében eszmét eszme kerget. Édes szülőként új ruhába Öltöztetget sok régi tervet. Hány babilóni torony épül Fejben s papíron napról-napra? De, végül látjuk, egy se nőhet Egy sírhalmomnál magasabbra!

Az ember érzi, forr belülről; A boldogságot hogy föllelje; Behuny szemekkel ismeretlen Világokon száll át a lelke. S ha érzi, hogy felt szive mostan A boldogság színmezit issza: Keres egy tít, felszurja a kincset Véres cseppekben veszi vissza.

Az ember vágyik erre-arra, Örök szomjúság lelke, teste. S a feltalált forrás tövében Sohajt, hogy nem ezt kereste. Megaranyozva áll előtte Minden csúcs, mely még ismeretlen, Életveszély közt tör reá föl S ott látja, hogy mind mily kietlen.

Az ember tesz-vesz; kerteckéjén Halmot, dombot síkká egyenget. Ha ifjan kezdi, beleésszül. Míg megteremti itt a rendet. S mikor a tükörsíma földnek Minden darab röge virágzik: Ó meg a havas hegytetőkhez, Gyopárt szed és Montblancra mászik.

Az ember ezt mind végig éli S ha újra élne, újra tenné. Maga körül keringne útja Csígvonalban végtelenné. Jó, hogy a végén már a vágyának Elejére gondolni sem mer, Mindinkább bölcs és kitanult lesz És nagy bölcsen meghal az ember.

Szávay Gyula.

EGY TEÁS-KANNA.

Irta és a Petőfi-társaság 1897. évi nagygyűlésén fölolvasta gr. Zichy Géza.

Két tapasztalást tettem életemben: egyik az, hogy rendesen az történik, a mi nem valószínű; a másik, hogy kis dologból nagy dolgok kerekednek. Mindjárt meglátjuk, hogy igazam van, s ezért nem érem, megbocsátják, hogy a «Petőfi-társaság» nagygyűlésén egy kis kanna történetét mondok el.

Vallják be csak nyiltan, tisztelt Hölgyeim, úgy-e bár. Önök azt hiszik, hogy ez a kis teás-kanna egy érdekes szerelmi történettel van összefüggésben? Szalonjaikban a teás-kanna házi-szentélyöknek füstölő-edénye, melynek illatos pára-fodrai mellett áldoznak elmúlhatatlan bájaiknak azok a férfiak. Ennélfogva most azt várják tőlem, hogy mondjam el, mint bódított szerelmi bővös-elixirrel... No, bizony mintha Önök ilyesmire szorulnának! Volt nekem egy nagyulól barátom, a ki elég vakmerő volt a nőket czukrozott töviskekre nevezni, de a ki mégis elutazott egy énekesnő után egész Transvaalig, a zulukaffero országáig! De hova is tévedtem? bocsánat! ezennel visszatérek, a honnan kiindultam, ahhoz a szerencsétlen teás-kannához.

Az én teás-kannám szülei becsületes esz emberek voltak, ott valahol Csanadon tájékán gyúrhattak agyagotemét, formálhattak kevésbé nemes idomait, míg kellő szikadás után az égő kemence megadta ezen elhibázott művészi koncepcziójának a kívánt szilárdságot arra nézve, hogy mint a esz ipar torz-szültője s a teás-kannák szegényfoltja, elcsomagolva messze földre hirdethesse a jó ízlés és esztetikai műszépség iróniáját. Termetere nézve anyjához hasonlított, pisze orrát tekintve apjára ütött, arcszínét illetőleg pedig mind a kettőre, mert mosokos sárga volt. Födőjén echinococcus-alakú gomb volt; gazdája azt mondá, hogy rózsabimbó, de én vöröshagymának néztem. Fogantyúját zöld kigyó képezte, mely fejű farkaig a legelőre látszott, mint egy beteg agár, mely ribizke helyett katicza-bogarat evett. Különös ékeségére szolgált a három, zöld-reczés töklevel, mely felülről lefelé nyúlva, szépen befutotta sárgás alapszínét, mint a békanyál a piszkos pocolyát.

Ilyen volt az én teás kannám. Értékére nézve nyugodt telkiismerettel mondhatom: hogy elleneségek közt nem ért semmit, barátok és rokonok közt megért talán 80 krajczárt; a higgadán ítélő és meg nem vesztegetett szakértő 50 krra becsülte volna; de megvenni nem vette volna meg 20 krrt sem. Egyszóval, borzasztóan nyomorult és nyomoruságosan borzasztó teás-kanna volt! És mégis ez a hitvány teás-kanna nekem pénzbe, keserves 24 órányi lótszómba, s annyi boszúságomba került, hogy talán még egy intendánsom isincs több.

Őnök már most azt gondolják magukban, hogy én egy jól kifundált történetet fogok elmondani, vagy egy teás kanna forró gőze születte szelrems fantáziát? Pedig felettebb csalódni méltóztatnak, mert ez a történet épenséggel nem poézis, hanem az életnek legsvárább prózája, az emberek legköznapibb iróniája, azaz *keserű valóság*; megessét rajtam két évvel ez előtt, még pedig ne tessék azt gondolni, hogy tán Bohémiában, hanem a szép ízlés, luxus és bonhomie «par excellence» hazájában, Franciaországban, midőn gyermekeimmel Lourdesből hazafelé utaztam.

Kiseb nap menetében döcögöttünk haza felé, s így érkezünk március elején, egy nagyon zord-hideg napon a romantikus Toulou-

seba, a koszorús troubadourok bőleisébe, Pourqui úr vendégfogadója. Én azt hiszem, hogy Toulouse jelenleg csakis előttem híres város, persze, az én ominózus teás-kannám szomorú históriája miatt. Fogadólunk, egy alacsony, görbe daxli-lábú gascognei, igen rozsbenyomást tőn rám, — oly éhes arccal s összehunyorított sovár szemekkel nézett végig rajtam, mintha csak kérdezte volna magában: «Úgyan hány frankot szoríthatok ki ebből az emberből?» Egész szobasort nyitattok fel előtünk, s alázatos szemtelenséggel beszélte, sorolta el, hogy itt már ilyen meg olyan urak laktak, a kiknek cimére ő egyebirant nem sokat ad, mert ő republikánus. A mire persze én azt feleltem, hogy nem jöttem Toulouseba politizálni, küldjön nekem, jobb lesz, tüzelő-fát, és takarodjék. Erre újaival egyet esettentett, összecsuesoritotta száját s leolvastam arczáról, hogy ezt gondolja: «No ez már bizonyosan úr, mert goromba!»

E peretzől kezdve nem vala többé nyugtom tőle, minden pillanatban szobámba szaladgált, majd új matriczókat, majd fűteni való impregnált fát hozott: ez jobban étem, mondá, s megjegyeztem, hogy csak azt fizetem, a mit rendeltek, hamiskán mosolygott. Bárónak kezdett titulálni, s mennél mogorvább arczot öltött irányában, annál magasabb ezimet adott, — felvittam a hercezséggel, mire este lett. Ebédelni mentünk; a bordeauxi, grand vin-ek kosárkákba fektetve, megannyi drága bábuk, ott vártak nekem fojtott tüzes keblökkel szeliden pihelve; ezüstös borhűtők havas jegéből pedig, mint megannyi tűzök-nyak télen, meredek ég felé a külfölfele pezsgős palackok. Gyermekeim megjedtek, én megnyugtatam őket, mondván: hisz ezt nem kell ám meginni, csak megfizetni.

A mint szobáinkba visszatértünk, a kandallóban vigan patgottok a tűz, de azért minden impregnált fa daczára oly hideg volt ott, mint a farkasordítóban. Oh, azok a kandallók télen! olyanok, mint az éjszaki fény, vagy Ányos Pál «szomorú csillagzatának», a holdnak «bús sugárjai»; tessék azoknál melegezni! Annyi bizonyos, hogy ha az utolsó emberpár francia lesz, az kandallónál fog megfagyni! Mennyivel jobb az a becsületes német, orosz vagy svéd kemence, ez az idomtalan, de kötelességtudó agyag-rab-szolja; még az a terpeszkedő, fehér-szoknyás magyar búbos kemence is, az ő szelid, de tartós, hűsleges melegével, valóságos áldás a francia kandallóhoz képest! Egész éjjel fűtöttünk, s bundákban kellett az ágyban fekdülnök.

Midőn reggel beállított hozám fogadólunk s édeskésen kérdezé: «hogy nyugodott hercezséged?» — azt hittem, mindjárt fejéhez vágom az impregnált fáját, meg is teszem, ha kezében nem tartja reggelinket s egyben azt az én átkozott teás-kannámat. Ott sárgállott, ott zöldellett az, mint egy pufók, óriás varangy-béka. Pourqui úr mögött egy pénzér sunnyogott, karesü, vékony-lábú asztalkát tartva, melyet óvatosan a szoba közepére helyeztet; erre rakta aztán Pourqui úr a reggelt az én teás-kannámmal együtt. Soká néztem ezt a kannát, egész étvágy-izestő, ocsányi mivoltában, míg végre hangosan felkaczgavva, behívám gyermekeimet. — «No, láttatok már ennél nyomorultabb alkotást?» — kérdezem. «Soha életünkben», felelék uniszónó.

És most, tisztelt hölgyeim, ne méltóztatssanak megjédeni! — most következik a katasztrófa! Mint mikor egy vén kofának, ki tizezer forintot nyert a kis-lutrin, örömeiben megcsuklik a térde, vagy mint villámütött ember, úgy esett össze, úgy rogyott földre a kis sárga asztal, a pádi-mentomra tálalva egész reggelinket; a padlón egész kis tengeri eszta kápözött: a tea hóm-

pölgő habjai között a kis servietták mint összetépett vitorlák, kettőtört tojások árboz-kosarai, a savavesztett sórtartók öblös mozsarai, mint ásitó ágyúk, — közepén pedig, a még halálában is büszke muscui fregáta, az én teás-kannám díszelgett, magasra feltartott ormány-árboz hullámsírlójából «kitört és eget kért», mig roncsainak békányala az összetört tojások sárgájával elvegyült.

Hála az égnek, hogy összetört a nyomorult! mondám, bár sejtém, hogy éhes fogadósom legalább is 20 frankot fizettet velem. Tudtam is én, hogy mit beszéltek! Még egy ideig töprengtünk, találgattuk, hogy rogyant össze ez az asztal, — nem áll mellette senki, kéz nem érintette, s mégis hirtelen lerobbant, mint a bunda a fogasról.

Midőn kimenőben valék, benyitok Pourqui úr szobájába, s csak ennyit mondom neki: «a kis asztal, melyen a reggelt felszolgáltát, összeszerkadt, a teás-kanna eltört, írja számlámra az árát». Pourqui úr összecsapta kezeit, kidülleszté szemeit, ziháló mellel, támolyogva kanapájához s mint egy gutaütött végig esett rajta, — megszajnáltam az embert, hozzá siettem, vízzel locsoltam, öltözékén tágitottam, — pedig kár volt, nem volt annak semmi baja! Hirtelen felugrott, haját tépte s elkezdett ordítani: «eltört, — eltört, — a háznak kínese, disze, dicsősége, — eltört, eltört! . . .» Azt hittem, megömlött; bekialtá nejét: «Cecil! Cecil! eltört! eltört! a teás-kanna eltört!»

Cecil, egy vastag, francia vénasszony, lerántá fejről fehér fejkötőjét, azt összevissza tépte, még jobban kiabált: «Jaj! eltört! . . . Jaj! eltört! . . . a háznak disze, dicsősége eltört!»

És most a duett következett:

Pourqui: Westminster hercege . . . !

Cecil: Jaj! abból ivott . . . !

Pourqui: A genuai herceg . . .

Cecil: Jaj! abból ivott! (Erre a falnak szaladt és beleverte fejét.)

Pourqui: A walesi herceg . . .

Cecil: Jaj! abból ivott!

Pourqui: (ordítva) A braziliai király, Don Pedro . . . !

Cecil: Jaj! jaj! még az is abból ivott!

Erre aztán már meg nem állhattam a nevetést, ledültem egy székre s tapsolni kezdtem.

— Mit tapsol? — kérdezé Pourqui.

— Uram, három egész és fél évig voltam intendáns, nekem jogom van tapsolni, szakértő vagyok. De már hagyjuk abba a tréfát és mondja meg, mennyibe került az a teás-kanna?

Pourqui arca felvidult, Cecil könnyeit törölgeté.

— Akármennyit kérek, az én szellemi káromat, vesztésememet meg nem térítheti . . . házam minden dicsősége.

— Hagyjuk ezt, uram! Mibe kerül az a teás-kanna?

Pourqui főlegyenesedett: — Nincsen annyi vagyona, hogy káromat megtéríthesse, csak annyit kérek, a mennyibe nekem az ősrégi, angol fayence — az egész világ egyetlen példány — Londonban került. Ótzer frankot kérek.

Nem feleltem egy szót sem, fogtam kalapomat, tisztában voltam az ügyvel. Fölsiettem gyermekeimhez, s összeszedtem a drága teás-kanna földi maradványait, egy papíroszobán zsebbe dugtam, nyakamba vettem a várost s napos berkocsival felkerestem Toulouse összes porcellán-kereskedéseit; nem volt Toulouse elővárosainak az a fazék-, csuportartalmazó, nyomorult kis zugböltje, a hol meg nem fordultam volna. Ennek az átkozott teás-kannának hasonmását sehol sem találtam. Mindenütt azt mondták: értéktelen eszhegyármány, két-három

frankba kerülhet; de hat-nyolcz hétnél előbb be nem szerezhetik, mert Bohémia messze van, s a gyárat nem ismerik.

Midőn délben a fogadóba visszakerültem, Pourqui úr irodája ablakánál lesett rám, s a mint elhaladtam mellette, láttam, hogy vidáman dörzsöli kezeit, kezdtem ezt az embert gyűlölni.

Este el kellett volna utaznunk; Nimesben már szállást is rendeltünk, a háló-kocsi le volt foglalva, — estig ez ügyet rendezni kell! Elhajtattam egy tudakozó-intézetbe, megtudni, van-e Toulouseban osztrák-magyar konzul? Ha van, annak átadom ügyemet, — s elutazom. Nem volt; de a német birodalmi konzul künn lakik villájában: «rue de la ferme, 6», mondták.

Három-negyed órai döcögés után kieriünk a «rue de la ferme»-be. Csengetek, egy szöske német leány, a legtisztább berlini németiséggel tudatja velem, hogy a «Herr Kommerzienrath»

néznek; én ez és ez vagyok, és férjével akarnék beszélni.

— Oh, ezer bocsánat! — mondá a szép aszszony, — Párisból várok konfekciókat, s így történt a félreértés. Bocsánat, uram!

Belép az én konzulom, nyakamba borul, össze-vissza csókol! Párisban zongorázni halott, el van ragadtatva, hogy viszontláthat. — Mit parancsolok? — Elmondom neki ügyemet; ő ránczba szedi homlokát, kezét öklöbe szoritja: «Hihetetlen vakmerőség! kiáltja, ez büntetést, megtorlást érdemel».

En neki hevülök, hogy végre bírora találtam, elmondom tővétől hegyéig bajomat, mennyit lóttam-futottam egy haszontalan ember zsarolási mániája miatt. Ő annyira résztvenni látszik bajomban, hogy felindulásában kettészakítja szigarettyját és megesküszik, hogy az ügyet rendezni fogja.

— Mikor akar elutazni? — kérdé.

önök városának becsülete követeli, hogy ne engedjék az utazó közönséget ily galádul meghuzoztatni és kifosztani! Elmondám neki a történeteket. A polgármester nagyon méltányolta felháborodásomat, felemlíté, hogy Pourqui urnak már többször voltak ilyféle esetei s felajánlotta hivatalos közbenjárását, — csak hogy az persze lassú menetű procedúra, — a felek kihallgatása, a szakértők kinevezése, felesketése az ellenfél ügyvédjének kifogásai és a többi, — mindez a legjobb esetben is legalább tíz napig tart.

— Csak nem maradhatok Toulouseban tíz napig családommal együtt egy haszontalan teás-kanna miatt, mondám.

— Persze, persze, — mormogá a polgármester; — legjobb lesz, menjen el ügyével a rendőrfőnökhöz, ajánlja neki Pourqui urat, az jobban tud gazemberekkel bánni, mint én.

Elhajtattam a rendőrfőnökhöz, «rue du

SZIROKKO A QUARNERÓN.

Paur Géza rajza.

a városban van irodájában, «rue de la gare 62». — Hajts, kiáltom a bérkocsisnak «rue de la gare 62!» — Megérkezünk, ügyemet elmondom körülményesen a figyelmesen hallgató öreg urnak, átadom útleveletem, a mire a «Herr Kommerzienrath» ezt feleli: «Herr Jesses! nagyon szivesen közbenjárnék, de csak most érkeztem Toulouseba és kreditívám, megbízó leveleim még nincsenek hitelesítve, nincs jogom hivatalosan ténykedni; egy privát német ember közbenjárása pedig csak árthatna önnek a francziáknál; — de tudja mit, van itt még egy konzul, a braziliai, menjen el ahhoz, igen előékeny ember, bizonyosan szolgálatajára lesz önnek, lakása: «rue Lafontaine 98».

— Hálálkodva kocsimba ugrom: «rue Lafontaine 98», hajts! — Felszököm a lépcsőn, ugrálva, mint a känguru, s egy szalonba lépek, melyben igen esinos hölgy fogadott.

— Hol vannak a skatulyái? — kérdezé.

— Nagysád, — felelém, — most esik meg rajtam először, hogy szabónak vagy divatárusnak

— Ma este, 9 órakor, — felelém.

— Menjen vissza fogadója, — mondá vigasztaló hangon, — rögtön ott leszek s hivatalosan elvégezem az ügyet.

Négy óra volt délután, még egy harapást sem ettem egész nap; haza siettem. Benyitok Pourqui uramhoz, s kimondhatatlan élvezettel és triumfáló érzettel így szólok neki: «Ügyemet átadtam a braziliai konzulnak, a ki rögtön itt lesz, s önnel végezni fog!»

Pourqui úr éktelen hahotára fakadt, csak úgy remegett egész teste a nyomorultnak s a győztes büszkeség gúnyos hangján mondá: «A braziliai konzul nem fog idejönni, biztosítom önt, uram, sőt esküszöm rá, hogy nem! Hisz kétezer frankkal adósom». Erre felütött egy nagy könyvet, melyben a konzul úr csakugyan mint adós szerepelt.

No, nem is jött, s én pillanatnyi zavaromban azt sem tudtam, hogy mihez kezdjek.

Nem természetem a meghátrálás, elmentem a polgármesterhez. Uram, mondám neki, az

Dome 3». Nem volt otthon, elment a klubba «rue printemps 64».

— Utána! hajts kocsis, «rue printemps 64»!

— Már besötétedett, alig birtam lábaimon állni. A rendőrfőnök csak mosolygott, midőn elmondtam neki sanyarú históriámat, s arra a kérdésemre, hogy már most mit tegyek? ezt felelte: «Én megszökném, itt hagynám a nyomorultat.»

— Nincs kedvem tréfálni, főnök úr, — mondám, — inkább mondja meg nekem, van-e Toulouseban Pourqui urnak egy nagy ellensége, a ki ép oly haszontalan ember, mint Pourqui? Rossz emberrel csak rossz ember bánhat el.

— Hát hogy ne volna, van bizony, épen az itt átellenben lakó aranyműves, Didier úr, szintén gascognei, de ezerszer körmönfontabb, mint amaz, örökös perpatvarban élnek, meg is késelték egymást.

— Köszönöm, ez az én emberem, — mondám, — és elsiettem Didier úrhoz.

Szép, borotvált arcú, arany pápaszemes nyárspolgár előtt állottam.

— Uram, — mondám illő köszöntés után, — tudom, milyen viszonyban áll ön Pourqui urral, ugyan kérem, boszúlja meg magát rajta azzal, hogy engem kiszabadít karmai közül. — A mint esetemet hallá, nagyot bólintott fejével, azután elkérte a teás-kanna töredékeit, figyelmesen megvizsgálá minden oldalról, egyet köhintett, s így szólt: «Ha uraságod nálam kétszáz frankot deponál, én közjegyző előtt kötelezem magamat, hogy nyolcz nap leforgása alatt, épen ilyen teás-kannát fogok Pourqui urnak kezéhez szolgáltatni, a közjegyzőt én fizetem, s minden költség levonása után a fenmaradt összeget uraságodnak Magyarországra el fogom küldeni.» —

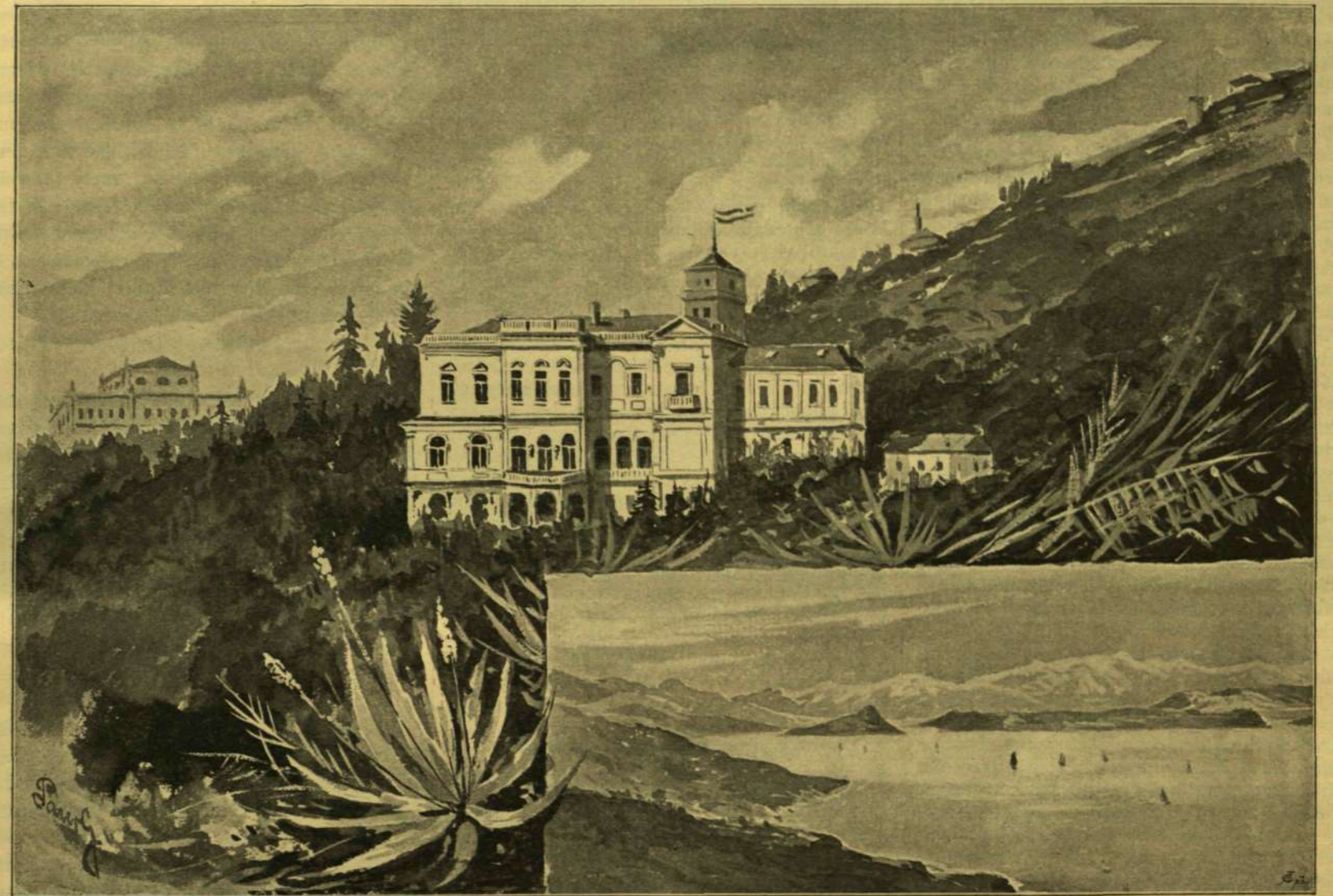
JÓZSEF FŐHERCEG ÚJ VILLÁJA FIUMÉBAN.

Alig másfél évtizede, hogy József főherceg az enyhe éghajlatú Fiumében megvásárolta a város legszebb részén, a Belvedere (szép kilátás) nevű hegyoldalra támaszkodó kies fekvésű nyaralót, melyből elragadó kilátás nyílik különösen a Fiumét környező tengerészre és szigetekre, valamint a távol ködébe olvadó Isztria félszigetre.

Az eredetileg is úri kényelemmel épített és szép, de kis kerttől körüvezett nyaralót József főherceg mindjárt a birtokba vétel után megnagyobbitatta, környezetét szabályoztatta s a kertet újabb vételekkel annyira megbővítette, hogy ma mintegy hat holdnyi területű, a mi pedig nagy dolog olyan helyen, mint Fiume, melynek egy felől a tenger, más felől a meredek és kopár karszti hegyek miatt alig lehet ter-

Fiumében és határában ez a «Villa Giuseppe» (József-villa), az egyetlen lombos és babér fában igazán gazdag hely. A vele szomszédos Monte Calvario már egészen kopár szirtes karszt.

A kert alsó részén egy terrazon áll a villa, mely egy-emeletes épület, de a homlokzati része kétemeletű. A fő épülettől oldalt sűrű babér- és czedruslombok közötti rejtőzik a cselédség háza. A villa homlokzata délkeletre néz, s úgy a terraszról, mint a csinos toronyból remek kilátás nyílik az egész Quarneróra. De legmesszebbre látni a két viztartó toronyból, a kert legmagasabb pontjáról, a hol egy mesterséges vízses is van a gyönyörű virágtáblák között. Itt van még egy hatszögletes, 6 méter magas kilátó torony is, a melyre maga a főherceg naponta felmegy, mikor széles karimájú kalapjában s kezéből elmaradhatatlan gereblyéjével napi sétáját meg-

Kilátás József főherceg fiumei villájából a Quarneró-földről.

JÓZSEF FŐHERCEG UJONNAN ÉPÜLT VILLÁJA FIUMÉBAN. — Paur Géza rajza.

Kész örömmel elfogadom ajánlatát, mondám; de siessünk, mert 7 óra van.

A közjegyzőt sok keresés után a színházban megtaláltuk, kihúztuk zsölyeszékéből, s mind a hárman Pourqui úrhoz siettünk.

Az én fogadósom zöld lett dühében, a mint meglátta Didier urat: «Hogy mer ez az ember házamba jönni, ez a csaló, ez a haszontalan?» kiáltá.

A közjegyző leült szó nélkül és írni kezdett.

— Mennyit fizetett ennek a léhűtőnek? — kérdé tőlem Pourqui úr rikácsoló hangon.

— Kétszáz frankot, — felelém.

— Oh, szent Patrik! minő gazember! hisz e teás-kanna pártját ő vette meg ugyanattól a bécsi utazótól, másfél frankon, mint én.

— Faljátok fel egymást! — mondám.

Egy negyedóra múlva rohantunk a vasutra. És most azt kértem a tisztelt hallgatóktól, nem volt-e igazam, midőn azt állítottam, hogy rendszeren az történik, a mi nem valószínű, s hogy kis dolgokból kerekednek a nagyok?

jeszkednie. József főherceg azonban a sziklás hegyoldaltól sem riadt vissza. Kertje határait fölvitte a Kalvária-hegynek a tetejéig. De hogy? Sziklákat robbantattott, terraszokat létesített s azokra nagy fáradsággal s még nagyobb költséggel termő földet hordatott föl. E munkálatok közben egy igen szép barlangra akadtak, mely tele van gyönyörű fehér csepegőkövekkel.

A lépcsőzetes elrendezésű kert egyes terraszait részint kigyózó utak, részint kölépcsők kötik össze egymással. Az ültetvényeket József főherceg egészen újra rendeztette s pompás délszaki növényekkel gyarapította, melyek ma már mintegy két holdnyi területet lepnek el. Úgy a kert, mint a villa előtti díszes szökőkútát egy viztorony segítségével látják el a szükséges vízzel.

A villát 1894-ben József főherceg saját tervei szerint késői renaissance stílusban majdnem egészen újjá építette Culotti fiumei építőmester. A régi épület ma csak egyik oldalszárnya az új tornyos épületnek, mely külsejével egyik kiváló dísz Fiumének, míg belsejével immár teljes kényelmet képes adni a főhercegi családnak. Mostani alakjában az épületet 1896 októberében fejezték be.

teszi. Az innen nyíló kilátás valóban elragadó. A baloldalon leereszkedő Karszt lábainál ott hullámszik a tenger. A tengerpart és a tőle nem távol eső kúp alakú Scoglio San Marco sziget közt húzódik a hajós nép előtt rettentő hirben álló Canal de Maltempo tengerszoros. Tovább délre látható a Quarnero egyetlen termékeny szigete, Veglia, a mögött pedig a zengő hegyek és a hóval fődött Velebit sziklás oldalai tűnnek föl, melyek végső nyúlványai Dalmáciában vesznek el. Jobbra ezektől, még inkább délre Cherso szigete van kopár pusztaságával, majd ezen túl a Canale Farasina. A tulsó oldalon magaslik az isztriai Karszt hegyek tömegéből kiemelkedő 1873 méter magas Monte Maggiore. A Quarnero nyugati partján elszórt kisebb falvak láthatók. Legmesszebb fehérik a Canale Farasina mellett, a hol a hajók a szabad tengerre jutnak ki, Moschenitze falu, azon túl látni egy halászházat Fianone helységből. Idébb a Vale medvea meredek oldalai szélén innen Lorrana, majd Ika s végre egészen nyugaton Abbazia. Előttünk Fiume terül kikötőjével, melynek mozgalmas képe egészen elkápráztatja a szemet.

A kilátó toronytól lejjebb fekszik egy szép, széles koralakú terrasz, a hol egy márványtá-

lára vésett fölirat hirdeti, hogy évekkal ez előtt itt üldögelett Erzsébet királyné is, sokáig nem tudott szabadulni e természeti szépség lebilincselő hatására.

E magas terrazon túl föléfelé még csak most készül a kert folytatása.

Sűrű lomboszatú örökzöld babér között lefelé jövet egy labirinthusa jutni, a hol művészig elrendezett lépcsőzetek, s hatalmas pálmatorzók és levelekkel ékeskedő tisztások közül fenyők közé érünk, a melyek mind saját nevéselei a főherczeknek. Apróbb diszbokrok között az út visszakerül a villa mögé, a hol az üveg-ház rejtezik igazi libanoni cédrus és kaliforniai fenyők között. E sűrű erdőben látni a leggye- és kokospálmák legnagyobb és legszebb példányait, melyek itt szabadban tenyésznek még télen is. Ilyen a villa környezete: igazi paradicsom.

SZIROKKO A QUARNERÓN.

Az Adriai tenger éjszakai vidékeit, nevezetesen a Fiume melletti Quarnero tengeröblöt és partmellékét két sajátos légáramlás látogatja: az északkelet felől viharzó fagyos *bóra* szél, melynek dülő, romboló ereje sokszor mindent elsöpör, a mi útjába esik, és a dél felől éjszának nyomuló *szirokko* (scirocco), mely inkább fúlasztó forró-ságával, mint nagy erejével érzeteli nyomasztó hatalmát.

A szirokko rendszerint ősszel szokott uralkodni. E tikkasztó légáramlás megérkezését legelsőben is a tenger érzé meg. A Quarnerónak nyáron tiszta vize zavaros, piszkos színűvé válik. Fölszíne haboogni kezd. Az egyre nagyobbó hullámok nyugtalan mozgással himbalódzva kergetik egymást a partok felé, melyeken megtörve, nagy locsanásokkal omlanak vissza a zajgó tengerbe, melynek állatvilága is osztozik a vizek nyugtalanságában. A halak serege elbujdosott a felsőbb vízrétegekből; nem kíváncsi a felsővilág barátságos hangulatára. Az a pár kellemetlen hangú sirály, a mely a szél felől elkapott papszelet módjára röpdös a víz fölött, talán azért sikong oly élesen, mert kevés zsákmányra talál. A homályos távolban lombán imbolyognak ide-oda párhával a halászbárkák. A délre látszó *Cherso* szigete fölött fátyszerű köd lebeg, bizonytalanná téve a lát-határt. Egy tova haladó gőzös füstjét lecsapja a nagy légnyomás a tenger színére, hol fekete uszályként kíséri a tova haladó hajót. A távoli magasabb hegyoldalakon és csúcsokon olvadozni kezd a hó, melylyel az idej tenyészetet akarta eltemetni a természet. A szürke égboltozat elkezd zavarosodni, bizonytalan ködfoltokból hol nagyobb felhő-alakulatok, hol csak kisebb foszlányok válnak ki. *Veglia* szigete is elveszti lassanként körvonalaát, elébe kerül valami viola-szürke pára, mely összeolvasztja a tenger felszínével. A míg így előtünk a nedves párártégek összekeverednek, addig arról dél felől, a merre a darvak s golyák vonultak melegebb hazába, megindul a fúlasztó megg hazá, maga előtt kergetve nemesek a ködös rétegeket, hanem a tenger vizét is. A lassanként emelkedő hullámzás nyomja a partok felé az összetörülő vízöveget. A csoportokban halászo *chiosották* (chioggiai halászbárkák) szétválnak messze egymástól s a mindinkább erősbődő szélben bevitörálnak (ilyenkor rendszeren dús zsákmány-nyal) a kikötőbe. Egy napok óta az öbölben veszteglő vitorlás is nagyban készülget, hogy kijuthasson a szabad tengerre. Egy beretvált képi hajó gazda, a ki lábát látogató gondolkodott még az imént a dongarakásokon ülven, zsebre vágja pipáját s kiballag a Baross-mólóra, kivési zsebéből az elzöldült csöví messzelátót s körüljárja a látatárt, keresve: merre dülőngőzők most az ő trabaccolója, kisebb vitorlás hajója. A tenger hullámai mind magasabbra nőnek, egyik hullámgerince fölé tornyosodik a másiknak. A levegő nyomasztóvá s mind fűlledtebbé válik; minden ideges ember csak a fejét belátja, kedvetlenül, mogorván hagyja oda szabóját s keresi a szabad levegőt, a hol türetbőben érezhesse magát.

Mind hiába. Nincsen menekvés. Az ég borongása, a levegő tikkadsága és a tenger háborgása mellett egyre erősülő meleg szél kiállhatatlan forró-ságot áraszt mindenfelé, melytől fonyad-nak indul minden növény és elfűlad minden

tüdő. Úgy érzi az ember, mintha fűtött keme-czébe volna zárva. Nem zűg, nem viharzik, csak tompa zizegessel nyomul előre, ellenállhatatlan hatalommal.

Ez az igazi *szirokko*, a mit tiz esztendő alatt sem képes megszokni egy nem tengerparton született ember.

A nagyobbó hullámgerincek neki zűdulva támadják meg a molók falazata előtt felállított hullámtörő gátat, s a partokról visszaverődő vízöveg csak még szilajabbá teszi a nagy ívekben előre törő vízöveg erejét. A 6—8 méternyi szélességű s 2—3 méternyi magasságra szűkötöt kékes hullámok fölfortyanó taraja csupa fehér hab és tajték. Ilyenkor legnagyobb szerű, de egyszersmind legfélelmezbesebb is a szirokko ereje. Ha ilyen hullámoknak alá kerül valami kisebb vitorlás bárka, annak ugyancsak van oka vizet meregetni s még többet imádkozni!

De nem sokkal különben járt az a gőzhajó sem, a melyet egy kis főlőrával előbb saját fűstjébe burkoltan láttunk tova iramlani. Azt is megragadták a hőmpolygók hullámok és hajmerező gyorsasággal sodorták vissza a kikötő felé, a honnan elindult. Hullámhegyről hullám-völgybe és viszont hanyóva, itt elslylyedni lát-zott, amott pedig a hullámgerincezre vetődve, néhány pillanatig a pusztá levegőben forgott lapátos hajtó csavarja, mint valami pörgettyű. Egyik hullámsor, mintegy orvul, oldalról rohan a hajónak s iszonyatosan megrecsegteti az oldalainak a bordáit, a másik hullámtaraj, mely a partokról visszaverődve hátrafelé rohan, átesap a fődélzetet, alaposan megfűrdet őt mindent s lesodor róla nem egy olyan tárgyat, a mely könnyen kimozdítható helyéből. Hanem azért az ilyen hajó épen nem siet be a kikötőbe, mert a beuszánnal a legnagyobb veszedelem érhetne, hanem kint a nyílt tengeren igyekszik horgonyt vetni s lehetőleg olyan helyen, a hol egy-egy szintén vasmaszkához erősített s a víz beömlése ellen szorosan befenekelt hatalmas jelző űst (boe) azt mutatja, hogy nem nagyon mélyen van a tenger feneké s így ott könnyen ki lehet pányvázni a hajót. Itt várja be aztán a természet dűhögő játékának végét, miközben a felé rohanó hullámok egyre úgy billegetik és dobálják, mintha az egész nagy alkotmány csak valami könnyű dióhéj volna.

Végre enyhülni kezd a levegő fojtó tikkad-sága, a szél ereje csökken, a hullámok lassan-lassan mind alább lapulnak s megered az eső, mely a szirokkót rendszeren követni szokta. S ezzel mintha új élet szállna le vizre, földre, mindené. Ember, állat s növény felüdülve, meg-élnkülvé üdvözlö az eső után teljes pompájában kisütő napot.

EGY RÉGI MAGYAR FŐUR ÉS UDVARA.

II.

(Folytatás.)

Bölesen és igazsággal kormányozta Illésházy a gondjaira bizott két vármegyét, majd négy évtizeden keresztül, mint szerető atya a népek s mintaképe a gavallér magyar főúrnak. Ugyanílyen irányú volt törvényhozói működése is a felsőtáblán, s hogy hazafias kötelességeinek minden irányban függetlenül felelhessen meg, visszautasította még a felajánlott septemviri állást is.

Csak a fenyegető francia háború közelgésére 1805-ben, engedett ura és királya felszólításának, mely Bécsbe hívta, hogy tanácslelát kibontakozni segítse az államügyeket bonyolult helyzetekből. Illésházy véleménye az volt, a monarchiának érdeke Franciaországgal, ha csak lehet, békét kötni, s hogy ebben mennyire helyesen gondolkodott, azt az austerlitz szerencsétlen kimenetelű ütközet után mérvadó helyen is belátta.

De hazafiságát legszebb világitásba az helyezte, hogy midőn Napoleon ismert proklamációját a magyar nemzethez kibocsátotta, melyben a magyarokat elszakadásra hívta fel az osztrák háztól, s hogy terve sikerét minden oldalról biztosítsa, előbb Illésházyt puhatólódzott, hogy elfogadná-e Franciaország védnöksége

alatt az alkirályi méltóságát: akkor Illésházy őszinte magyar lelkét jellemző loyálitással jelentette ki, hogy «magyar vagyok s csak egy urat ismerek, Magyarország koronás királyát. Életemet, vagyonomat alkotmányos uralkodóként feláldozni legnagyobb büszséggem és soha sem leszek hűtlen eskümhöz, melyet mint hű alatt-való tettem királyomnak».

Épen ilyen volt áldásos tevékenysége magán-gazdaságában is. Jótékonykása nem ismert határt, száz meg száz család köszönhette neki jólétét, s ezerek éltek bőkezű támogatásából. A pesti Ludoviceum alapítására 20,000 frtot aján-dékozott, a tencsens-telepi gyógyforrások használatát egész életére ingyenesen tette rangfele-kezet és nemzetiségre való tekintet nélkül, még gyógydíjakat sem szedtetett, s ő maga is éven-ként meglátogatta, leginkább szeptember havában a fürdőhelyet, melynek akkoriban nem vol-tak ugyan oly díszes új épületei, oly szép parkja, de azért már akkor is sűrűn látogatták a legelő-kelebb körök s dacára egyszerű parasztházai-nak, egy év alatt több hintó fordult ott meg, mint most tíz év alatt. A gróf hajdani lakóházán meg ma is látható egy mázolvány, mely Illésházyt akarja feltüntetni, alatta ezzel a felirattal: «Gróf Illésházyhoz» s a telepi park egy fából épült templomának falán sokáig ékeskedett ott egy rögtönzött verses fölirat, melyet valami halás fűrdővendég firkált oda plajbászzal:

«Ha a szeretet éltethetne,
Grófság élete örök lenne.»

Ilyen érdemek indították Ferenc császárt, hogy 1808-ban István gróft nemcsak kamarási és titkos tanácsosi méltósággal, de a monarchia legmagasabb rendjelével, az akkoriban külön-ven ritkán adományozott aranygyapjával is ki-tüntette. Mikor pedig aztán a francziák 1809-ben Győrög nyomultak előre s a wagrami vezetes ütközet után Ferenc császár az összes főher-czegekkel Magyarországra menekült, abban a kitüntetésben részesítette Illésházyt, hogy az ő dubniczi kastélyában töltött egy éjet s vele kísér-tette magát tovább Kassára is.

Valóban királyhoz méltó rezidenciája is volt ez időben Dubnicz, mely évről-évre számos idegen és hazai vendéget vonzott Illésházy nagyúri ház-tartásához, kiknek előzéken fogadtatásáról ki-fogyhatatlan s pazar leleménységgel gondos-kodott a vendégszerető házigazda. A kastély nemesek a legkényelmesebben volt berendezve, de a látványosságok egész sorozatát foglalta ma-gába, melyek közt különösen érdekesek voltak a rokokó és renaissance időből származó drága bútörök, a több mint 30,000 kötetet tartalmazó könyvtár, a gyönyörű fegyvergyűjtemény, stb.

A kastély balszárnyát elfoglaló terjedelmes istállóban mindig ötven hintós ló állott készen, színre, nagyságra egyenlő, tizenhat markos világ-oszlop pej, spanyol fajták. Továbbá tizenkét külö-féle fajú hátsó ló, s két-három tiszta spanyol, négyesebe való öszvér. A kocsiszinek tele voltak mindenféle régibb és újabb szerkezetű hintók-kal, gyönyörű szánokkal, melyek közül nem egy Mária Terézia idejéből származott. Végre nagy fedett lovarda emelte tetőpontra a náobbi kő-nyelvet s egy nagy, a híres orgonakészítő Men-csertől származó zenélő szerkezet, melynek ha-talmas hangjai bármily katonabandával kiállták a versenyt.

Nagy számú tisztikar és családtagja vezette a felszolgálást és egyéb teendőket a kastélyban, élükön a gróf titkárával. A többi személyzet két őről, egy udvarmestertől, egy kulcsárnó-ból, pinczemestertől, egy főkomornyikból s egy második komornyikból állott. Vt azután még három szakács, névszerint Sztarek, Fodrusz és Kárász, egy szakácsnő s tisztek számára, két

kavélány, egy puskműves, egy lajbuszár, Angyal Lajos, négy megyei huszár, egy cuk-rász, egy asztalterítő, egy szobafelügyelő, egy szobatisztogató és egy kapuőr.

Ezekon kívül Illésházy állandóan egy udvari gavallért is tartott a vendégek mulattatására, rendszeren egy nyugdíjazott lovasszázadosat vagy ilyesmit. Házi orvos, Gyürky, egyike volt a régi jó tipikus alakoknak, szenvedélyes alchimista, a ki több mint húsz éven át kutatott az életital feltalálása után, de rendszeren, mikor már cél-hoz jutni remélt, ép ekkor repedtek el retortái.

Fränkel könyvtárnok, egy istállómaster, egy istállóigazgató, egy udvari kertész s végül Ottlyk Károly udvari bohóc és néhány alárendeltebb szolgaszemély egészítette ki a fejedelmi udvar-tartást. Ez utóbbi elég érdekes személyiség volt arra, hogy néhány vonással közelebről is jelle-mezzük. Egyike volt ő a magyari társadalom azon letűnt alakjainak, kiket szinte nélkülözhe-telenné tett a vidám poharazó társaságokban tréfára mindig hajló, de a tréfát viszont szive-sen is tüdő természetűk.

Otlyk eleinte Illésházy vezénylete alatt szolgált mint banderiumi százados. Később aztán annyira megnyerte hatalmas pártfogója vonzal-mát, hogy az ajánlatot tett neki, hogy holtig el-tartja, ha Dubniczra jön. Gyermektelen ház-aságában különben sem valami boldogan élve, Otlyk kapott az ajánlaton s ettől fogva állandó tagja volt a dubniczi társaságnak.

Már alakja is felettébb alkalmassá tette az udvari bohócai állás betöltésére, ámbar igazá-ban okos és józan gondolkodású ember volt. Középnagyságú, de széles vállú és rettenetesen elhorrított terméttől, fél, feje kopasz s nagy vastag orra mindenféle vörös bibircsökkal tarkázott. Derekasán tudott inni, különösen kedvez bo-rából, Illésházy hamzsabégi szőlőjéből, melyből egyedül nyolcevan vedret fogyasztott el egyetlen évforgása alatt, de azért soha se látták rés-zegein.

Élete utolsó éveiben már annyira reszkettek kezei, hogy asztalnál nem volt képes a kanalat szájjához emelni, a miért még a leves előtt oda-állították elébe két itezés nagy poharát, melyet két óriási ördög alakja ékített. Ezt Otlyk előbb felíg kiitta, attól aztán reszkétele megszűnt s az ebédet jó étvágygyal keltette el, persze közben rendszeren fölhaltott még két-három iteze bort. Sok jó és rossz élez állandó czeltábláján szolgált ilyenkor a jó Otlyk a társaság előtt, mely-eket azonban kitűnően tudott viszonozni.

Hatször érte a bohókás embert a szülétsé, de mindig helyreállt. A hetedik roham azonban éj idején jött rá, a mikor nem volt kéznél or-vosi segély, s véget vetett életének 1831-ben.

Illésházy nagyon fájlalta kedvezet embere elhunytát s jól talált arczképét abban a terem-ben függesztette fel, hol rendszeren vacsorázni szoktak s fekete posztóval terítette be. Ha az-tán valaki megkérdezte, kit rejt az a gyászlepel, felelete ez volt:

— Egy derék embert, a ki nekem mindig a tiszta igazságot mondta, még akkor is, mikor azt nem volt kellemes hallanom.

Nem is tértek vissza többé a dubniczi vig na-pok Otlyk halála után. Azok közül azonban, kik az utolsó Illésházy állandó környezetét ké-pezték, a dubniczi szép napokban még a nyolce-vanas éveken is hárman éltek, és pedig Girsik Ferenc, Tencsens város polgármester, Pong-rácz Arnold gróf, abban az időben tencseny-megei tisztelebeli aljegyző, s Illésházy rokona és keresztfia, s végre Knüpel Gyula házi orvos, ki magas kort érve, hunyta le örök álomra szeméit.

Maga Illésházy István közép-magasságú, szé-

les vállú alak volt, világos gesztenyeszín hajjal, mely haláláig sem lett ősz. Nemesen metszett sasorra s nagy sötétkék szeméi határozott, jó-akarátú jellemre mutattak. Bajuszának, mert soha sem viselt szakállt, ugyanoly színe volt mint hajának. A fiatal korában, Mária Terézia alatt viselt francziás, hajporos czepfot később egyszerű magyaros viselettel váltotta fel, mely sötét magyar nadrágból állt, eszímával, felül nyakig begombolt mellényből skönnyedén nyaka körül vetett fekete selyem nyakravalóból, hozzá spenzer-forma kabát, oldalszelek. Pantalont, frakkot, ugynevezett gérokkot soha sem viselt, hanem nagyobb galárnát állított öltött. Külön-ben nyakából soha sem hiányzott a vörös rend-szalagra tűzött aranygyapjú.

Igy tette meg naponként reggeli sétáit, több-nyire óriási fehér pudlija és kedvence, «Duma», egy hű és rendkívül okos állat kíséretében, mely-ről többször mondta, hogy egyetlen igaz barátja s halála után emlékre a dubniczi parkban szép oszlopot is emelt. Szájában felhosszú szárú tajtékpipája, kabátgombjain egy zsinórón dohány-zsacsokója s mellette a nélkülözhetetlen aczéll, kova, tapló, kezében lovagló ostor — így látog-gatta sorra istállóit, vagy ment le a nagy kiter-jedésű parkba, hol körülbelül 9 óráig időzött.

Kilenczór aztán rendszeren visszatért kaste-lyába, hogy elkötsse egyszerű reggeljét, mely kávéból állott. Azután dolgozószobájába vonult, hol 2 óráig dolgozott, a mikor aztán fölkereste szalonjában összegyűlt vendégeit s 3 órakor asz-talhoz ültek.

Ebéd után az egész társaság a melléktérme-be vonult, melyek nagy hölgyszalonból, dohányzó és tekező szobából állottak. Mert Illésházy min-den délután szeretett néhány partie billiárdot játszani vendégei egyikével, vagy ha olyanok nem voltak, a nála lakó s vele rokon fiatal urfiak valamelyikével. Őt órakor aztán az egész társ-aság elszéledt tetszése szerint. Illésházy dolgozó-szobájába vonult s csak fél kilencz táján jöttek ismét össze a teremben, hol résznél zenéltek, résznél pikétet játsztak.

Fél tízkor előállt a komornyik s röviden jelentette: «Kegyelmes úr, fél tíz az óra!» «Vár-jon» — volt majdnem mindig Illésházy válasza, mely azt jelentette, hogy a vacsorát csak 10 óra-kor kell fölshozgálni. Ekkor aztán a szomszédos vacsorázó terembe mentek s tréfák és adomák közt töltötték el az időt 11 óráig, a mikor az egész társaság nyugalomra tért. Téli időben, ha maradt idő, déli tizenkét óra után Illésházy gyakran kilovagolt kissé a fiatalsággal s ilyen-kor szenvedélyes és kitűnő lovasnak bizonyult.

Ez volt a rendszeres időbeosztás a dubniczi kas-tély életében. Ha azonban Tencsensben volt a gróf a megyegyűléseken, ott mindig teljes ma-gyar díszben, fején kalppal, oldalán karddal jelent meg, s a tárgyalásokat méltósággal, helyes ítélettel vezette, úgy hogy ritkán mert a jelen-levők valamelyike Illésházy ellené szólni, a mit ő különben sohasem vett rossz néven s az ellenvetésre mindig kész volt alaposan és mér-séklettel megfelelni. A megyegyűléseket mindig nagy ebéd fejezte be, melyen százon felül is vettek részt s csupa ezüsttel étkeztek.

A PLITVICAI TAVAK ÉS ZUHATAGOK.

Horvátország legdélibb részén, Otoacsac vá-roskától keletre, Bihács boszniai határváros irá-nyában, a Kapella és Pljesevica hegyláncok között van egy erdősegektől korszorúzott vadre-gényes völgy, melynek lépcsőzetes szakadékokból álló ölében valóságos tündéri játékok úz a ter-mészet a magasból a mélységek felé rohanó vizekkel. Régebben maguk a horvátok is inkább csak hírből ismerték ezt a káprázatos vízjátékot,

mert úttalan, vad környezete inkább visszariasz-totta, mint vonzotta a látogatót; a környék apró és szétszórt falvainak a szegény lakosában pedig vagy szunyadozott, vagy meg sem volt a természet szépségei iránt való érzék. Legfőlebb egy-egy pásztor ember, csempész, vagy csekély személyzetű őrdjárt fordult meg itt koronként, mikor még a Határörvidék intézménye főnn-állott. Ennek eltörlése és Bosznia megszállása óta kezdtek «felfedeztetni» a turisták és a nyári üdüdőhelyek kedvelői, kik aztán lassanként a külföldön is annyira fölkeltették a figyelmet e csudaszépségű vizek és vidék elhiresztelésével, hogy most már évről-évre mind több-több ide-gegen siet a plitvicei völgybe üdülni és gyönyör-ködni.

Plitvice, melyről a völgynek ezt a varázsla-tos részét és a vizeket is nevezni szokás, szegé-nyes kis falu a vízjátékok közelében. Az utazók rendszeren innen indulnak ki a mesésen kies völgy látogatására, melynek páratlan látványos-ságai mintegy 8 kilométernyi hosszúságban vannak a legfestőbb változatossággal inkább elszórva, mint elosztva.

A völgy alapvonala délről éjszak felé fut, s alsó végén a Korana patak ömlik ki belőle, melynek szintája mintegy 200 méternyelven van alantabb a legfelső vízmedenczenél. A szépséges alakulástól völgy hol szakadékos sziklaszorosokká szűkül, hol téresebb medenczéké tágul, melyek-nek különböző magasságú lépcsőfokain 3 tóme-dencez, ezek közein pedig 30 nagyobb és számtalan apróbb zuhatagban omlik, szörik, bukkik alá nagy messzire elhullatszó morajjal, zűgással. A tavak közt legnagyobb a *Kozjak* tó, mely 600 méternyelvi széles és 3 kilométernyi hosszú, és legterjedesebb környezetének az *Okrugljak* és a *Milanovac* tó, melyek különös bájjal kötik le a szemlélő figyelmét. A tavak partmellékéi különben általában igen változatosak: itt sűrű fenyesek, amott pázsitos öblök, ismét másutt félelmetesen szakadókos kopár szirtfalak és meredek kőszalak tükröződnek vissza a kékes zöld vizekből. Ezekhez járul az egyes tómeden-czék csudálatos színpompája. Az egyik a felhő-ten ég kékjével vetekszik; a másik zöld színben ragyog; a harmadik sárgásan villog, míg a leg-felső a karszti vizek aczélszürke színében játszik.

De ezek csak egyik fajtaját teszik az itteni szépségeknek. Még sokkal nagyobbabb és bámulatosabbak az egyes tavak közein zajongó, morajló, csattogó és csévegő vizesések, melyek száz különböző alakban és nagyságban zuhognak alá a felsőbb tavakból az alsóbbakba. Nincs az a fajtajája a zuhatagoknak, mely itt, ez aránylag kis területen látható nem volna. Egyik helyen egész nagy patakok omlik alá a víz, szinte mennydörgő robajjal verve föl az erdőes vidék esőndjéit; másbol széles, finom fátlyoként vető-dik le susogó neszzsel; ismét más helyen víz-porrá szitalódva permetezik, mint valami sűrű köd; másutt pedig vékony fekete ereként sikklik alá a sziklák repedékein. Legnagyobb zűgással s tombolással ömlik alá a két ágra szakadó voltaképi plitvicei zuhatag, melynek dörgő vize 78 méternyelvi mélységbe zuhan le, fehéres tajté-kot hányva a környező sziklákra.

A partokról nézve is elkábúl a szem a sokféle gyönyörűségtől; de talán még nagyobb élvezetet nyújt az a látvány, a mely a tavakon rengő eső-nakokban öllök elé tárul. Az egyes medenczék-ben mintegy pihenni tér a leomló víz; hajbai elsimulnak és tiszta tükrén át világosan látha-tók nemesek a sziklás fenekék, hanem a villám-ssebességgel úszkáló pisztrángok és a szirtfalak töveiben hemzsegő rákok seregei is. A horgászók itt egész Eldorádóra találnak. Az ide-oda sikkó esőnakok hol titkoszatos barlangok előtt halad-nak el, melyeket vízi tündérek lakásainak kép-zelünk; hol pázsitos partokat érintenek, vagy százados fáknak messze behajló koronái alatt hűsölhetnek. Mindenütt a szabad természet szépségei pompáznak; emberi lakot sem közel-ben, sem távolban nem pillanthat meg a szem. Csupa magánosság mindenfelé!

Pedig valaha mozgalmal élet is volt már itt. A *Kozjak* tónak újában Stefánia főherczeg-asszonyról elnevezett szép szigetén levő romok azt hirdetik, hogy a régi rómaiak ismerték és érdeme szerint méltatták is ezt a tündéri vidé-ket, melyen szebbnél szebb nyári lakokat is épít-tettek, mert az ő idejökben Plitvice híres fürdő-hely volt; a népvándorlás zivatarai azonban elsöpörték itt is mindent; később pedig a törő-

kök szomszédsága riasztotta el e gyönyörű hely látogatóit. Utóbb koronajözségokká lettek az egész környék rengeteg erdősegei s legfőleg a határőrvisztek tettek ide egy-egy kirándulást, de egyszersmind ezek építették a Kozjak tó partján a most is meglevő turista-házat, mely körül ma már lassanként újabb építkezések is történnek. Legnagyobb ösztönt erre Stefánia főhercegnő adott az által, hogy 1888-ban

kényelmes utat építettek. S erre annál nagyobb szükség volt, mert a legközelebbi vasúti állomástól 80—100 km.-nyi utat kell tenni kocsin, hogy a Kozjak tó kies partjára eljuthasson az ember. Most különben már egy külön szárnyonlat is terveznek ide, nemkülönben azt, hogy a nagyobb zuhatagok hatalmas erejét villamoság előállítására fogják fölhasználni s így éjjelenként majd villamfényvel világítják meg

tudnak magukon segíteni. Kiássák a gyökeret, szét-török s a benne levő vizet kiszívják. Egy karvastagságú gyökér rendszeren elegendő három ember szomját oltani. Néhány madárról továbbá mindenkor felismerik a víz közellétét.

* Az amerikai új elnöknek, ki tudvalevőleg a védvámrendszer híve, pennsylvániai posztógyárosok különféle csinos ruhákat készítettek, gyakorlatilag bizonyítván be, hogy külföldi posztó behozatalára semmi szükség nincs.

1. A plitvicei vízesés. 2. Kilátás a felső Okrugliak tóra. 3. Turista-ház, vendégház és fürdő-épület. 4. A Milanovac zuhatagok. 5. A plitvicei tavak általános képe.

A PLITVICEI TAVAK ÉS ZUHATAGOK. — Kircher A. rajza.

meglátogatván a plitvicei vizeket, a felsőbb körökben is érdeklődést keltett az itteni természeti szépségek iránt. 1893-ban már külön egyesület is alakult Zágrábban, melynek az a célja, hogy a plitvicei tavak és zuhatagok látogatottságát minden tőle telhető módon előmozdítsa. Ennek a buzgó egyesületnek köszönhető, hogy a főbb említett régi turista-ház mellett már egy kényelmes vendégház is épült, mely 40 vendéget jól el tud látni. Épült fürdőház is a tó partján, melynek jó nagy része szintén parkká alakított, míg az oda utazás könnyítésére jó és

azokat a természetes vízfutásokat, a melyekben ma még csak nappal lehet gyönyörködni. Akkor még költőibb alakot fog ölteni az a tündérrege is, melyet a nép arról a «fekete királynéről» mesél, a ki valaha a plitvicei tavakat és vízeséseket ide varázsolta.

EGYVELEG.

* Ausztrália bensejében, hol az európaiak vizsgálói miatt nagyon sokat szenvednek, a benszülöttnek némely eucalyptus faj gyökereivel mindenkor

* Crispi, az olasz államférfi, már megcsináltatta s felállította saját sarkát a nápolyi temetőben. Csinos karrarai márvány-oszlop s rajta ez az egy szó van: «Crispi.»

* A tojások mesterséges költése Egyiptomból ered s még most is nagyon gyakorolják ott. A Nilus forró partjain évente mintegy 75 millió tojást költetnek ki a napsugarak által.

* Új gondolata volt egy kanadai menyasszonynak. Esküvéje alkalmával vállához kötötte aranylánczon kedvező kanári madarát, mely aztán a templomban az orgona hangjára szépen csicsereggett.

A VISEGRADI DRINA-HID AZ ÁRVIZ UTÁN.

VISEGRAD: AZ ÚJ VÁROSRESZ VIZ ALATT.

A BOSZNIAI ÁRVIZ.

Bosnyákország és a Hercegovina mult évi történetében különösen két esemény ragadja meg figyelmünket; az egyik örvedetes, a másik szomorú.

Örvedetes volt a bosnyák-hercegovinai osztály fényes sikere az ezredéves országos kiállításunkon. A megszállott tartományok öt csarnoka gazdag, változatos és érdekes tartalmával meglepőleg hatott a szemlélőre. Örvedetes az imigyen elért eredmény Bosnyákországra és a Hercegovinára nézve, mert összes érdekeikre és további sorsukra is nagy fontosságú, hogy meglátta az egész világ, hova fejlődtek ezek az elmaradt tartományok a tizenéves osztrák-magyar kormányzat alatt. Örvedetes azonban Magyarországra nézve is, először mert elvitázhatatlanul jelentősége van annak, hogy az első nagyszabású bemutatás épen a magyar fővárosban történt; másodsor, mert a bosnyák-hercegovinai osztály Magyarország keleti missziójával összhangban álló kü-

lönleges keleti érdekességet kölcsönzött kiállításunknak; harmadsor, mert ezek az országok az egész világ által csodálkozással tekintett gyors föllendülésüket a magyar Kállay Béni alkotó tehetségének köszönik.

Alighogy bezárultak ezredéves kiállításunk kapui, szomorú napok következtek Boszniára s a novemberi árviz kiválóan szomorú eseménye ezen tartomány 1896. évi történetének. A Drina és összes mellékfolyói, emberemlékezet óta nem tapasztalt magasságra dagadtak, és összezúzták s elsöpörték a hidakat, járhatatlanná tették az utakat, romba döntötték a házakat, elpusztították egész falvakat, földúlták a szántóföldeket, megsemmisítették a télire elrakott élelmi és takarmány-készleteket, megölték az embereket és állatokat.

Milliókra megy a kár, a melyet a bős elem néhány napi garázdálkodása okozott. A Drina gyönyörű felső vidékén, a festői, sziklás hegyek között, valamint termékeny, bájos alsó vidékén a nyomor, a szenvedés ütött tanyát. A hol a Szerbia és Bosnyákország között határvonalat

képező smaragd zöld folyó előtör sziklafalak által összeszorított ágyából, hogy a Pozadinán át vegye útját a Száva felé, — ott az addig korlátok között tartott óriási víztömeg föltartóztatatlannul elborította a gazdag alföldet. Vihar által korbácsolt, tajtékzó tengerhez lón hasonló a máskor oly kedves tájék; az életükért küzdő emberek jajveszékése, a megrémült barmok bőgése, az összeomló házak félelmes ropogása töltötte be a levegőt a sötét, végzetes éjszakán. És a mikor megjött a halálos kínok között várt hajnal, a kétségbejött pusztulás képe tárult a szerencsétlen emberek révedező szeme elé. A jó-módu, dolgos nép koldúsbotra jutott.

Borzasztó az imént még virágzó Ferencz-József-telep sorsa. 168 ház közül, úgyszólván, nyomtalanul eltűnt 150, és a mintafalu ma viaszatlan romhalmaz. Három képünk fogalmat nyújthat a szörnyű szerencsétlenségről. Sértetlenül egyedül az iskolaépület maradt. Német bevándorlók alapították néhány évvel ezelőtt ezt a telepet és szorgalmas, józan munkájukkal gyorsan jöltre emelték a királyunk nevével el-

UTOZA BJELINÁBAN.

A FERENCZ-JÓZSEF-TELEP PUSZTULÁSA.

A BOSZNIAI ÁRVIZ.

A FERENCZ-JÓZSEF-TELEP PUSZTULÁSA.

keresztelt falut. Élvezet volt sétálni rendes, tiszta utcáin, látni megelégedett lakosait, tapasztalni, mily okszerűen vezeték gazdaságukat, művelik termékeny földjeiket. És ma mindennek vége; kezdhetik elülről a nehéz küzdelmet.

A Ferencz-József-telep Bjelina város szomszédságában fekszik. Itt is erősen pusztított az árvíz; egyik képünkön látható egy bjelinai utca víz alatt. A közel 8000 lakossal bíró *fehér város* (Bjelina) tíz kilométernyire esik a Drinától, de a roppant víztömeg ereje még itt sem törött meg. Az egész vidék: Jonja, Amajlija, Popovi, Ferencz-József-telep, Megyasi, Dvorodi, Balatun, Trnjaci, Szvinjaverac, Dolnij Brodac, Szálás, Velino Szelo, stb. községekkel víz alá került. Janjában például 116 ház lett lakhatatlan és 13 ember belefutott a két méter magas vízbe.

Nem kevésbé nagy volt a veszedelem a Drina közepi vidéken, a miről szomorú tanúságot tesz Visegrad. A Rzsava a város alatt szakad a Drinába és ennek folytán két oldalról támadt a víz az újabb időben örvendetes virágzásnak indult községnek. Itt 166 ház esett áldozatul. Visegrad a török időben fontos szerepet játszott, amennyiben a Konstantinápolyba vezető országút itt vonul át a Drinán. Szokolovics Mehemed nagyvezér — a ki bosnyák származását soha nem felede el — hálából szülőföldje iránt 1571-ben raguzai építőmesterekkel nagy szállóházat és köhidat emeltetett Visegradon. Ez a hid a török korbéli építkezés egyik legszebb emléke; 170 méter hosszú, 6,3 méter széles, 11 ívvel. Közmondás az egész Balkán-félszigeten: «áll, mint a visegradi hid», mert a néphit elpusztíthatatlannak tartja. A gyönyörű építmény a mostani árvíz alkalmával is megfelelt jó hírnevének, mert minden komolyabb baj nélkül került ki a veszedelemből, a mint egyik képünkön látható. Másik visegradi képünk az egyik városrészt mutatja víz alatt; erről sejtethetjük, micsoda bajba kerültek a jó visegradiak, a kik hivatkozva a legöregebb emberekre, semmiképen sem akarták elhinni, hogy a Drina és az ő kis mellékfolyója a Rzsava áradása veszedelmes lehetne.

A nagy csapást egybekötve tőle telhetőleg enyhíteni igyekezett a bosnyák-hercegovinai hivatalnoki kar és csendőrség. A járási hivatalok legkisebb emberétől kezdve, az országos kormány fejének polgári adlatusáig, Kutschera Hugó báróig, továbbá a csendőregények és csendőrtisztek olyan hősiességét, önfeláldozó tevékenységét fejtették ki a szerencsétlenek megmentése és segélyezése körül, hogy felekezeti különbség nélkül országszerte a legnagyobb elismerést méltán kivívták maguknak.

Legjótékonyabb hatással volt azonban *Kállay* Béné, *Bethlen* Vilma grófnő nemeslelkű el-

határozása, hogy mindjárt az első vészhireshetése után személyesen meglátogatja az árvízterületet. Majdnem járhatatlan utakon, szakadó esőben, dermesztő hidegben kereste föl a szerencsétlenül járt községeket, vigaszt, pénzt, meleg ruhát, élelmi szereket osztogatva a boldogtalan embereknek. A ki tudja, miképen tud vigasztalni és segíteni ez a ritka asszony, az elképzelhető, micsoda hatást keltett megjelenése a szegény bosnyákok között. Szinte képtelenek voltak megérteni, miképen történhetik ilyesmi, a mire soha eddig nem volt eset; miképen jöhet közjükhöz a miniszter felesége csak azért, hogy segítsen rajtuk, a nyomorultakon.

Semmi sem győzhette volna meg inkább a bosnyákokat arról, hogy sorsuk állandó és szeretetteljes gondoskodás tárgyát képezi, mint épen *Kállay* vizsgálati megjelenése közöttük. Meg is mondták ezt a kegyelmes asszonynak *Szokolovics* Izmail bég a muzulmán vallású zborniki polgármester, a ki az okkupáció előtt török katonatiszt volt és hősiessen harczolt a Sipka-szorosban, valamint *Szuljaga* Hadzsi *Grabcsánovics*, szintén muzulmán vallású bjelinai polgármester, a következő szavakkal: «mint szent hagyomány apáról-fiúra fog szállani a tisztelet *Kállay* Béné nemeslelkű neje iránt, mert a miniszter azzal mutatja meg legjobban,

mennyire szívén viseli a bosnyákok javát, hogy saját feleségét küldötte el a szerencsétlenség enyhítésére.»

Szokolay Kornél.

A RESICZAI Bányászati Szerencsétlenség.

Az osztrák-magyar államvasút társaság dél-magyarországi nagy ipartelepén, a Krassó-Szörény megyében fekvő Resiczabányához közeli szénbányák egyikében, a Szécsen-aknában a múlt hó 18-án történt bányalég robbanásról, mely nagyságánál és az elpusztult emberek nagy számánál fogva teljesen szokatlan a magyarországi bányaműveknél, bő tudósításokat közöltek lapjaink. Ez alkalommal pár képet mutatunk be a szerencsétlenség színhelyéről.

Egyik képünk Resiczabányát, a nagy telep központját tünteti föl. A községnek, mely hegyektől körülvéve, nagy fáradtsággal a hegyekből kivált tisztán fekszik, összesen alig 10,000 lakosa van, a kik legnagyobb részét a resiczai vasgyárakban, s a környék bányáiban foglalkoztatják. Az egész község egy nagy ipartelep hatását teszi; a nagy vas- és aczélmű-telep épületei, kúrtói, folyton zakatoló gépei, a soha nem szünő szorgos munkáról tesznek tanúságot. Az osztrák-magyar államvasút társaság, mely a resiczai uradalmat 1855-ben vásárolta meg az államtól, számos új iparágat honosított itt meg s folyvást nagyobbitotta bánya- és kohó-telepeit. Itt kezdtek meg 1868-ban a bessemer-aczél, majd a téglaczelgyártást, s ezt követőleg gépgyártást is állítottak föl. A távolabb eső telepeket iparvasút köti össze Resiczabányával; e vasút hossza több mint 70 kilométer.

A bányászati szerencsétlenség a Resiczabánya és az egyik közeli község, Domán között fekvő Szécsen-aknában történt. A dománi szénbányászatot három akna segítségével űzik, az Almássi-, Lipót- és Szécsen-aknával, s ezeket egy 2250 méter hosszú altárna köti össze Resiczával. A Szécsen-akna 450 méter mély, 1874-ben épült, s a nem rég elhunyt gróf Szécsen Antal atyjáról nevezték el. Ebben és az Almássi-aknában együtt véve rendszeren mintegy 800 munkás foglalkozik; e két akna a legnehezebben művelhető bányák közé tartozik, s a bányalég robbanás veszedelmének folyton ki vannak téve a bányászok. A szerencsétlenség alkalmával 150 ember dolgozott a felrobbant tárnában. A bányalég robbanását földet rengető robbanás követte. A környékbeli házak ablaktábláit összezúzta a levegő rázkódása. Az akna építménye, a gépház, a főlhúzó gép nagy részben a levegőbe röpültek, a bányafalakat támasztó fák elégték, a minek következtében a falak beomlás következett. E baleset alkalmával mintegy 60 ember pusztult el. Itt közölt egyik képünk az akna épületeit mutatja a robbanás után. A gépháznak s a többi

A BOSZNIAI ÁRVIZ. — A FERENCZ-JÓZSEF-TELEP PUSZTULÁSA.

épületeknek csupasza falai meredeznek, tetejük hiányzik, s az egész mutatja a nagy pusztulás képét. Alsó kis képünk a Szécsen-aknával összeköttetésben álló Almássi-akna építményeit mutatja, mely aknáknál a mentés történt, a helyszínen fölvetett fényképek után.

TENGERI VILLAMOS VASUT.

Sajátságos, a maga nemében páratlan villamos vasut nyílt meg ez év elején Brighton és Rottingdean, eme két angol tengeri fűrődő közt. A két hely 5 kilométernyire fekszik egymástól, köztük pedig tenger öböl terül el, a melyen a villamos vasut keresztül van vezetve. A tenger-öböl nagyon ki van téve a dagály és apály játékának s a vízmagasságban napi 3—5 méter különbség is van. Ezért a vasuti töltést gerenda-szerkezet helyettesíti, melyen a hullámok akadálytalanul járhatnak keresztül-kasul. A sineken nem közönséges vasuti kocsik, hanem 24 láb magas aczélkereten nyugvó kocsik vannak alkalmazva. A villamos áram földfeletti vezetéken kerül a motorokba, melyek a szerkezet alján vannak. Az ezek külsejére alkalmazott aczélpléh kerekek folytonosan mozogva, a sineken netán felhalmozódott hínárt és homokot is eltávolítják. Az 5 kilométernyi utat a kocsik rendszeren egy fél óra alatt teszi meg. A kocsin fedett helyiségek is vannak, hova az utasok széles vagy esős időben visszavonulhatnak.

A PETŐFI-TÁRSASÁG KÖZGYÜLÉSE.

A Petőfi születése utáni első ünnepen, január 6-ikán tartja a Petőfi-társaság mindig évi közgyűlését. Szorongásig megtelt most is az akadémia nagy terme.

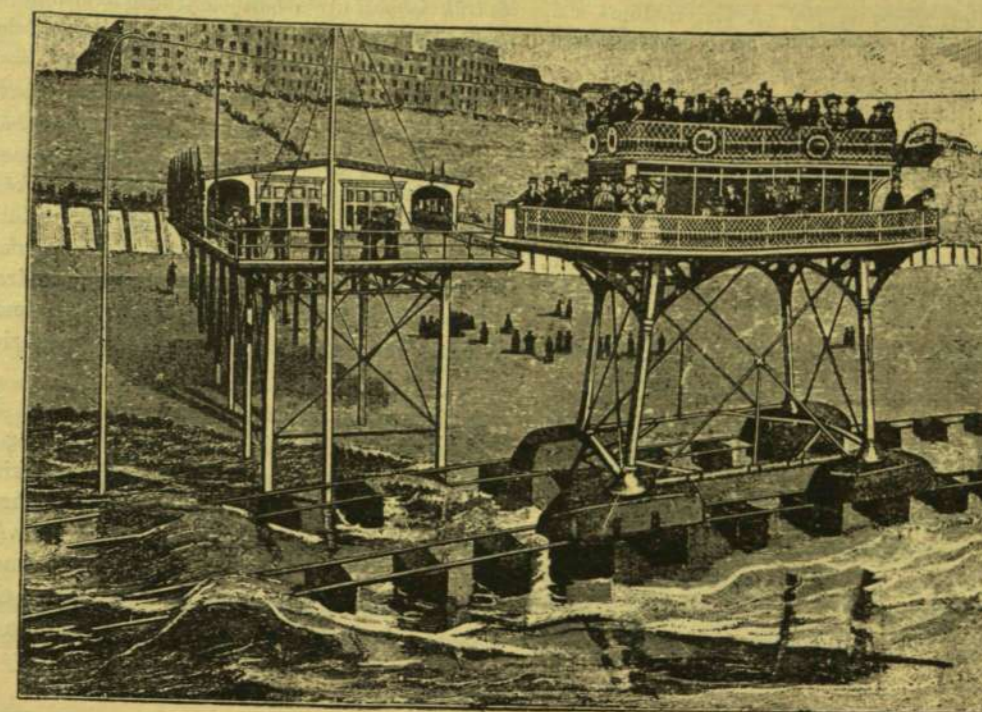
Az elnöki széklet, minthogy Jókai gyöngékedik, *Bartók* Lajos alelnök foglalta el.

Bartók megnyitotta beszédében lendületesen emlékezett meg a millenium esztendejéről, mely egy ideálisan nagy, véres küzdelmekben és a haladás vívmányában dicső nemzeti létnek volt határköve. Majd így szólt: Az anyagiág, mint törve a művészi idomítást és korlátozást, mindinkább előtérbe nyúl ma már. De az irodalom mindig bizonyos tartózkodást fog tanúsítani jelleméhez, méltóságához híven. Mint az oázis a sivatagban, azt várja, hogy őt keressék föl, a kik enyhülni akarnak. S a míg az időszaki sajtónak megvan a maga rendeltetése: az irodalmi társaságok feladata az, hogy közvetítsék az érintkezést az irodalom és a közönség közt. Ugyszólván nyilvántartási helye ez a szépirodalomnak, kivált ott, a hol az irodalmi szalonélet, mint nálunk, hiányzik. Beszédét így fejezte be: «A szellemi törekvéseknek részese legyen az egész nemzet, nemcsak az írók és művészek, hanem a társadalom, testületek, kormányzat, törvényhozás. Amde első sorban az az öntudat és összefűködés az írók gárdájára vár, lelkes összetartás az eszményi célért. Mint legbánszabb árboz int felé az, melyen Petőfi zászlója lobog, mert ő a szabadságszeretben, hazafiságban, természetkultuszban és eszményi szerelemben, eszmékben és érzelmekben első s legigazabb, legtökéletesebb, ő nemcsak a közönség, de a költők eszménye».

Eljenzéssel fogadták ezt a beszédet, mely után Szana Tamás titkár fölolvasta jelentését a társaság mult évi működéséről.

Ezután Váradi Antal Jókai Mórnak a *Bartók* Lajoshoz írt következő levelét olvasta föl:

«Kedves Barátom! Magad láttad és hallottad, hogy beteg vagyok. És most meg kellene írnom azt, a mire fogadkoztam: a «régfi fiatalok» ismertetését. Természetesen fiatal írókat, költőket, tudósokat értek e gyűjtő cím alatt, még politikusokat is, a kik fiatalok voltak abban az időben, a mikor én is az voltam. Nem annyira korrajz, nem is adatgyűjtés akarna ez lenni, hanem egy szépműtani kísérlet annak a megvilágítására, hogy miben különbözött a félszázad előtti magyar írók alkotása a mostani fiatal írókéval, s hogy mért kell szükségkép fennállni ennek a különbségnek. Abból az állításból indultam ki, hogy a költőnek vagy fantáziájának kell lenni, vagy világának. Ha mind a kettő megvan, annál jobban repül; de külön-külön egyikkel is szárnyalhat. Tanulmányok után lehet valaki tudós, lehet esztéta, de nem költő. Azonban a költőnek is javára van, ha tanulmányoz. De még ez mind csak fény nélküli égés; hogy láng legyen belőle, ahhoz szenvedély kell és humor. A szenvedélynek, úgy mint a humornak, ott kell lenni a hivatott költő minden csepp vérében: érzést, gúnyort nem tanítanak a föliások. De arra, hogy a szenvedély, a humor alkotó erővé legyen: világ kell, élet kell,

TENGERI VILLAMOS VASUT.

mely a korszak emberét vagy fölemeli, vagy lejutja; majd boldog, majd szerencsétlenné teszi. Hát azt akarom én leírni, hogy az ötven év előtti magyar fiatal íróknak milyen volt a «világa». Az a világ, melynek jellege munkáiban meglátszik. Milyen volt a világa Petőfinak, Pálffyknak, Degrének, Tompánknak, Lisznyayknak, Aranyknak, Bérczynek, Páhlknak, Czákónak, Kuthynak és nekem! A lelkem tele van ennek a világnak az emlékdarabkáival: de a mostani fejem nem képes azokat mozaikká összerakni — ezekben a napokban.»

A közönség örömet győződött meg a levél humorából, hogy a költő betegsége nem aggasztó, s élénk tapsokkal és éljenzéssel kísérték a levél fölolvását.

Jakab Ödön adta elő ezután «A munkás halála» című költeményét, melyet tetszéssel fogadtak.

Következett gr. *Zichy Géza* «Egy toás kanna» című vig rajza, melyet lapunk máj száma közöl. A hallgatóság hálásan tapsolt a derült fél óráért, melyet e fölolvás szerzett neki. Ezután *Pap* Zoltán «Hazug korszak» című politikai költeményét olvasta föl. Majd *Benezhyné Bajza* Lenke «Oszinte vallomások» című elbeszélésének fölolvása következett. Egy előkelő fiatal ember szívügyét festi; meséli, hogy a mielőtt a várt akadályok még szülői részről is elmaradnának, lassan egészen lehül. Az elbeszélést *Jakab* Ödön olvasta föl, de jelen volt az író is, kit hosszan éltettek. *Abányi* Emil költeménye követte ezt: «Dal a klasszikus Gorgiaszról», egy költőről, ki nemzete haláltánusa elől fölrö vonul, embergyűlölet lesz, de mikor ellenség jön, s a görögök fölkeresik őt, hogy írjon lelkesítő dalt, melylyel az ellenségre induljanak, megírja a dalt, s ezzel a nép győz is, de a költő megöli magát, hogy kitérjen haláltán nemzete ünneplése elől. *Rákosi* Viktor maradt utolsónak «A caracasi özvegy» című humoros elbeszélésével, melyet folytonos derűltség közt adott elő.

A gyűlés után lakoma volt az «István főherczeg» fogadóban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gróf Kún István költeményei. Kolozsvár 1896.

A gyűjtemény ezúttal már második kiadásban jelenik meg. Ez, ha többet nem is, annyit minden esetre bizonyít, hogy gróf Kún István költeményeinek van olvasóközönsége. Atlapozva a kötetet, szerző tartalmasabb tehetségnek is látjuk, mint a verselők egy részét, kik mai napság a szó szoros értelmében elárasztják az irodalmat. Kún István érzékeny szív, hullámzó kedély. A szerelem és epedő vágy gyakran szól dalában, de még többször a mulandóság panaszolja át. Képzetele is eleven, fogékony a külső benyomások iránt, melyeket gyakran színes képekben ad vissza. Költészetének azonban számos fogyatkozási is van, gyakran érezzük, hogy csak tehetséges műkedvelő. Sokszor nem tudja kifejezni a mit akar; vagy a külforma fogyatékos. A kötetet fordítások zárják be, Heinéből, Hugo Viktorból és spanyolból. A kötetből mutatványul álljon itt a következő költemény.

Künt a mezőn . .

Künt a mezőn, kor tavasszal,
Mikor a rét virága nyit.
A megnyíló virágkehelytől
El-eltanulok valamit.

A repdeső dalos madárkák,
A mit egymásnak mondanak,
Nem nyomtalan vész el a légtérben:
Abból szívemben is marad.

Mikor reggel a harmat-csöppön
Ragyog a nap sugarát,
A színek csillogó pompája
Nekem egy-egy regét beszél.

Ezek s a nyájas ajkú szellő,
Mely könnyedén tovább lebeg,
Reményben, hitben, szeretetben
Bizni tanítanak engemet.

De a mikor a fűmilének
Bús csattogását hallgatom,
Önkénytelen szívembe szállnak:
A bánat és a fájdalom.

Ha rét s mező ott elterülve,
Hervadt virágok ezrel, . . .
A halokló világból látom,
A boldogság, hogy múlik el.

Mikor lehült a dér ezüstje:
Szállnak, lengnek sötét ködök;
Ekkor látom csak valójában,
Hogy még a napfény sem örök.

Aztán vihar kél, hull a zápor.
A fagyos szél végig sivit,
S feltárja a mulandóságnak,
A pusztulásnak kapuit.

A természet dalol szívemben
Nem én írom e verseket;
Azért tán nem lehet csodálni,
Hogy egyik sír, másik nevet.

A Budapesti Szemle januári első kötete a szokott tartalommal kezd meg az új-evét. Első közleményében *Tisza* István ismerteti *Barras* emlékiratait a nagy francia forradalomról. Sok ennek paszilszerű része, elfogultság, az író öndicsőítése, de mégis nagy érdemű *Barras* egyéniségét fogva, mert nagy szerepet játszott a forradalomban, a directorium hatalmas tagja volt, elnöke a konventnek, s az ő közreműködésével fogták el *Robespierret*. *Aldassy* Antal «A konstanci zsinat előzményei új világításban» czímen, *Finke* Henrik könyvének nyomán, a nagy egyházi szakadás befejező eseményeit megelőző idők történetéről állítja össze az újadatokat. *Csorba* Ferencz alkalomszerűen föl több nézetet «Középiskoláink gyökeres javításáról» czím alatt. *Marczali* Henrik a cs. és kir. hadi levéltár hadtörténeti kiadásában újabb megjelent könyvről ír «Az osztrák örökösödési háború»-ról (1740—1748). «Egy francia könyv a magyar irodalomról» czímen *n. p.* foglalkozik *Kont* L. tanárnak a magyar irodalomról Párisban megjelent könyvével; méltányolja, de hiányaira is rámutat. A kötet szépirodalmi részében *Petelei* Istvántól «Menekvés» című beszélyt olva-

sunk. E mellett Elliot György «A vízi malom» cz. regényét kezdi meg dr. Váczy János fordításában. Költemény három is van: «A völgyben maradtam». Léva Józseftől; «Tetetlen», gr. Zichy Gézától és «Szent Ferencz predikációja», Longfellow után angolból fordította Szász Béla. A könyvismertető «Értesítő» rovat Endrődi Sándor «Kurucz nótáit», Sziklai és Borovszky «Magyarország vármegyéi és városai» könyvét, s több külföldi művet ismerteti. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

A szellemi élet Párisban, írta Alvinczy Sándor, ki «A francziák társadalmi, erkölcsi és lelki élete» czimen kezdett meg sorozatát pár év előtt és hosszú időközön szerzett tapasztalatait érdekesen adta elő már az előzőleg megjelent két kötetben, azaz a czélzattal, hogy a francia kultúra, társadalom felsőségéről adjon meggyőző ismertetést. A három kötet mindenike önálló, így a most megjelent is. Ez a szellemi élet tényezőiről és jelentkezéséről számol be szeretettel, de nem elfogultan. A francia eszprít,

les írók iskolai tára»-ban jelent meg «Coriolanus», Shakspeare tragédiája, Petőfi fordításában és Szigetvári Iván bő magyarázataival. Ára 60 kr. — A «Vasárnapi könyvtár» negyedik évfolyamában a 2-ik füzetet «Berni Detre, az Amelungok hőse» foglalja el, a magyar népnek és ifjúságnak elmeséli Gaal Mózes. A számos képpel érdekesített könyv ára 20 kr. — Végül egy iskolai könyvet is adott ki a Franklin-társulat legközelebb: «Latin gyakorlati könyv» a gimnázium III. és IV. osztálya számára; a Holzweiszig-Székely-féle latin nyelvtan figyelembevételével szerkesztette dr. Hittich Ödön gimnáziumi tanár. Ára 50 kr.

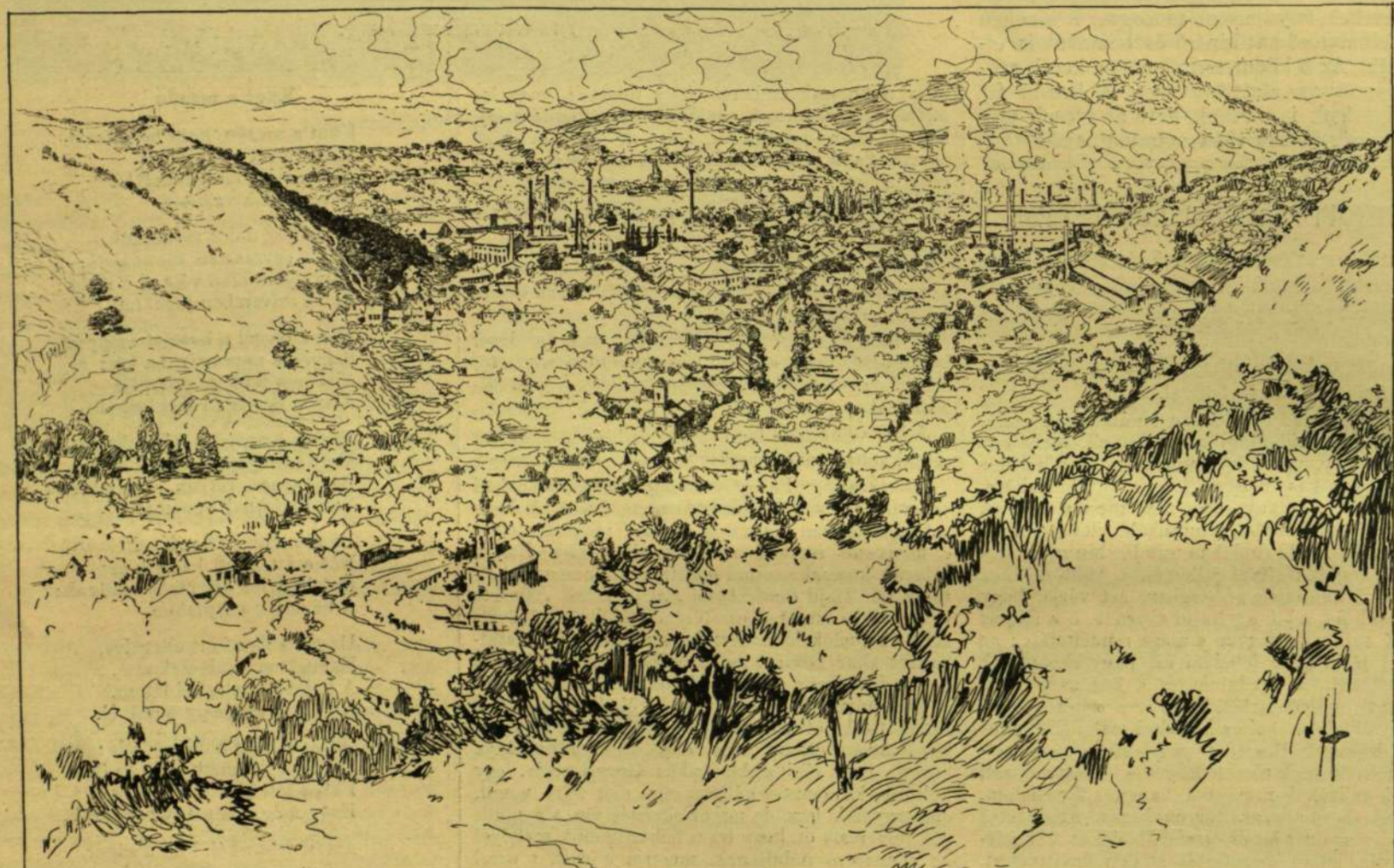
A bronzkor emlékei Magyarhonban. Irta Hampel József. Nagyérdékű kötet jelent meg az «Országos régészeti és embertani társulat» kiadásában a fenti cím alatt, melyben a tudós szerző a hazai bronzkor emlékeit tárgyaló nagy művének immár III-ik részét tárja az olvasó elé. A bronzkor Magyarországon hozzávetőleg a Krisztus előtti V-ik—IV-ik században szűnhetett meg, miután már

sen 2221 czikkét, 141 munkáját 308 kötetben és az életére vonatkozó 700 repertórium czikket sorol föl. A következő füzet még folytatja a Jókaira vonatkozó részt. Az eddig megjelent 41. füzetben 9209 írónak életrajza s munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka Hornyánszky Viktor kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára 50 krajczár.

Vasvármegye Berzsenyinek. A szombathelyi Berzsenyi-szobor felavatása alkalmára a szoborbizottság megbízásából Kövöly Káffer Béla egy külső kiállításban is csinos emléklapot szerkesztett. Benne van Szávay Gyula ünnepi verse, a leleplező ünnepen elmondott alkalmi beszédek, a szobor története, adatok Berzsenyi Dánielről, s végül a költőnek egy eddig kiadatlan levele. A szöveg közt is illusztrációk vannak.

A sakkjáték tankönyve czimen Pollák Zsigmond budapesti könyvkereskedése könyvet adott ki, melynek szerzője Hamvas Pal. Ily könyvet a magyar sakkzók már régen óhajtottak, mert magyar nyelven nem volt. Az 1872-ben megjelent Márki-féle sakk-könyv már régen elfogyott.

Munkácsy «Ecce homo»-jának színes másolatát adta ki Egyházy Ágoston és társa cég (Budapest,

RESICABÁNYA.

Háry Gyula rajza.

a párisi eszprít, nőnevelés, a gyermekvilág, az oktatásügy, az írók, tudósok, könyvkiadás, a párisi irodalmi és nyilvános élet, műbirálat, színház, vándor-színészet, műszeret, modern irodalmi és művészeti irányok a szépnak a szeretete sok oklást nyújtó külön fejezeteket foglalnak el a könyvben. Élénk megfigyeléssel és eleven észjárással írt könyvet Alvinczy a közoktatásügyi miniszternek, dr. Wlassics Gyulának ajánlotta. Megjelent Miskolcson, Gedeon és társa kiadásában. Ára 1 frt 50 kr, kötve 2 frt 50 kr.

A Franklin-Társulat kiadványai. Jósika Miklós regényeinek új, olcsó kiadásából a 96—98. füzetek gyantát most jelent meg az egykor oly népszerű regényíró «Várt leány várat nyer» című regényének második kiadása. Eseményeit a történet és korrajz annyi érdekes vonatkozásával gazdagítja az író. A történeti regények ma már oly ritkák, hogy Jósika műveinek ez új kiadása ezen a réven is érdekklődsre számíthat. Ára 1 frt 50 kr. — Az «Olcsó Könyvtár» legújabb füzetében pedig a spanyol irodalom kitűnőségének, Echegaray Józsefnek «Mariana» drámáját kapjuk, mely rövid napok előtt került színre a nemzeti színházban. Spanyolból fordította dr. Szalai Emil. Ára 30 kr. — A «Je-

az előtt vagy 1000 esztendeig uralkodott. Hogy miféle népek élhettek itt a bronzkorszakban, azt nem tudhatjuk; hogy aránylag előhaladtak voltak, legalább ezt bizonyítják fennmaradt bronztárgyaik, melyek meglepő számban kerültek már eddig is elő és ásatások alkalmával gyakran találkoznak még mindig. Ezen leletek legkiválóbb darabjai le is vannak rajzolva a könyvben, hol nem kevesebb, mint 1409 bronzkori eszköz hű képét szemléltethetjük. A kötet nemcsak a szaktudóst, hanem a laikust is érdekelheti, s annak lapjait bárki is élvezettel forgathatja, mert a szöveg könnyen érthetőleg van megírva.

Magyar írók élete és munkái. Szinnyei József nagy életrajzi lexikonából az V. kötet 4-ik füzeté is kikerült sajtó alól, mely a Jedlicska és Jókai nevek közé eső 116 írónak életrajzát foglalja magában, többek közt a következőket: Jedlik Ányos, egyetemi tanár; Jekelfalussy József, miniszteri tanácsos; Jelky András, kalandor utazó; Jendrassik Jenő, egyet. tanár; Jenei Viktor, egyet. tanár; Jerney János, keleti utazó, stb. A füzet második felét Jókai-nak tömören összefoglalt életrajzi adatai s irodalmi munkásságának, dolgozatainak, köteteknek pontos jegyzéke tölti be. Ezek a lehető részletesekek, és Szinnyei a legnagyobb lelkiismeretességgel állította össze a megbízható adatok egész halmazát. Össze-

VI. Eötvös-utca 44). Kádár Gábor hazánk párisi műintézetében készült a kiválóan sikerült műlap, mely az eredeti festményt 105 cm. széles és 75 cm. magas aquarell-másolatban hiven tünteti fel, s dísz lehet a termeknek. A képet az említett kiadó-vállalat díszes keretben bocsátja áruba, s ára ahhoz képest, hogy mily keretben rendeltetik meg, a kerettel együtt 30, 35, 40, 45, 50 és 55 frt, a mely összeg havi 2—3 frtos részletekben is törleszhető a nevezett kiadóhivatalnál.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jan. 3-iki ülése Zichy Antal elnöklése alatt ment végbe.

Dr. Kunos Ignác «A török nyelv magyar elemeiről» értekezett, s dolgozatában a magyar nyelv külső történetének eddig ismeretlen részleteit derítette föl, vizsgálván azokat a magyar hatásokat, melyeknek a kétszáz esztendő török hódoltság korából nyomai maradtak a török nyelvből. Ismerteti ezt az érdekes kort nemcsak nyelvészeti, hanem kultúr-történeti szempontból is és a nagy számmal fennmaradt török defferek (adóösszeírások) alapján élénk állítja a török-magyar városok közigazgatási és társadalmi képét. Kimutatja, hogy mennyiben törökösödtek el az egyes helységek és hogy mennyiben maradtak ennek nyomai a mai városok el-

nevezéseiben és főleg a nyelv szókincsében. Csoportosítja a különféle hatásokat és összeállítja a magyar szókincsnek azt a részét, a mely a mai török nyelvből is kimutatható. A nagy figyelemmel hallgatott előadás után dr. Munkácsy Bernát mutatta be dr. Katona Lajos vendég értekezését a magyar mythologia irodalmáról. A felolvasott értekezés a szerző készülő mythológiai munkájának egyik bevezető fejezete és a régebbi előtanulmányok beható kritikáján kívül megismertet azzal a módszerrel is, a melylyel Katona őseink pogány hitének a néphagyományban, történelmi emlékekben és a rokonnépekéknél ki-nyomozható töredékeit rendszerbe készült foglalni. Abban a dolgozatban, melyet ezuttal bemutatott, főleg Horváth István, Cornides, Kállay Ferencz és Ipolyi Arnold munkásságával foglalkozott, szigorú kritikával, de nem fukarkodva az elismeréssel sem. Az értekezés élénk tetszésben részesült.

A néprajzi társaság jan. 2-iki ülésén tartotta havi ülését György Aladár elnökle alatt. Vikár Béla főtitkár bejelentette, hogy Borsodmegye négy helységében népköltési gyűjtést végzett, a melynek eredménye 100 dal és 11 ballada. A gyűjtemény dalainak eddig csak a szöveget ismerték, de Vikár Béla fonográfál a dallamokat is felvette. A szöveget könyvben adja ki, a dallamokat pedig fonográf-

A közoktatásügyi miniszterium új osztálytanácsosa. A rozsnyói püspökké kinevezett Ivánkovics helyére a kath. vallásügyek vezetőjévé Várady L. Árpád esanádi püspöki titkár neveztetett ki.

Kitüntetett magyar tudós. A helsingforsi finnugor társaság Kun Géza grófot, a magyar néprajzi társaság elnökét s a tud. akadémia tagját, december 2-án tartott közgyűlésében tiszteletbeli tagjánul megválasztotta s erről díszesen kiállított oklevélben értesítette. Az oklevélhez a társaság főtitkára kitűnő magyarsággal írt üdvözlő iratot csatolt.

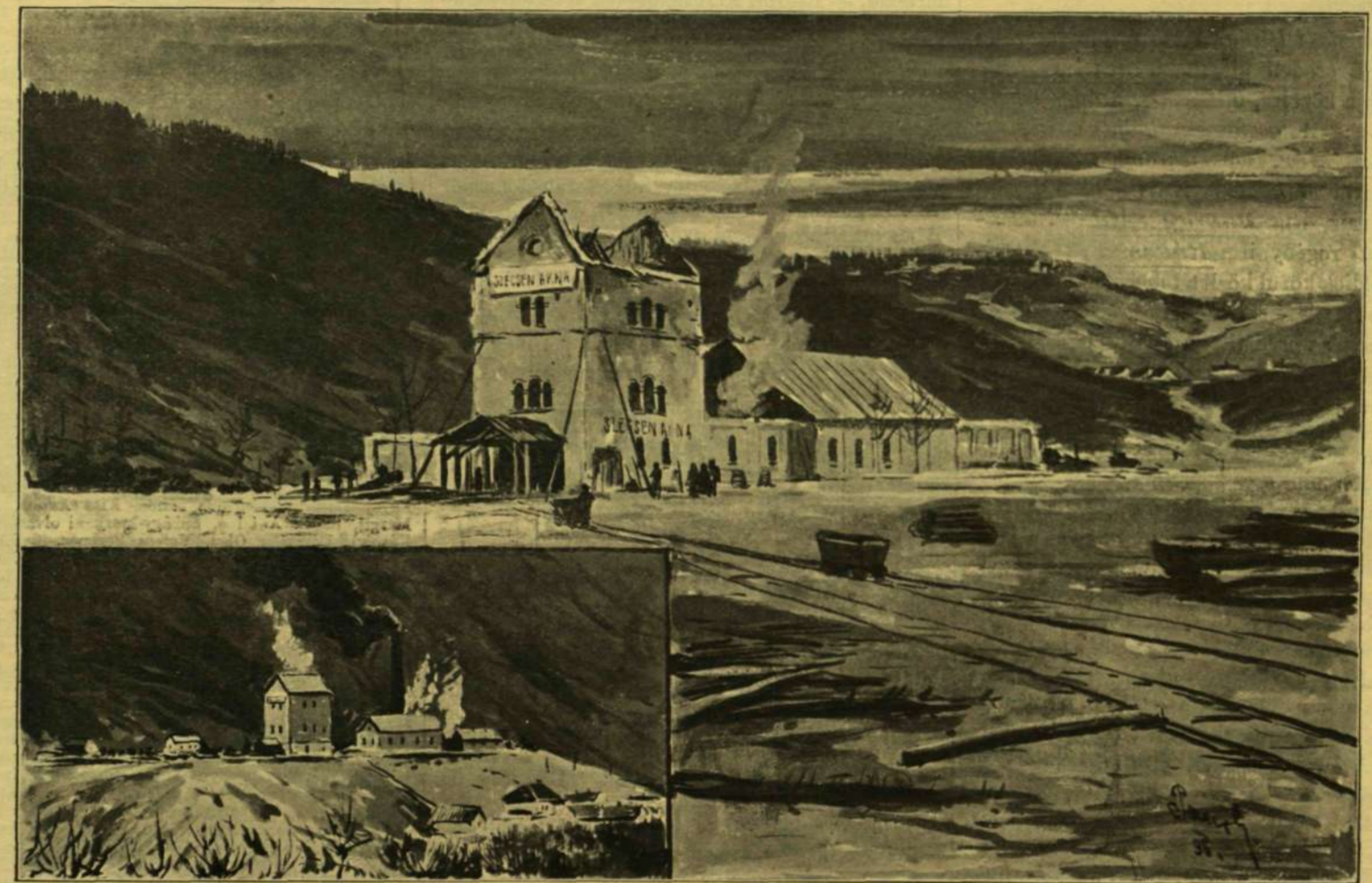
A Kisfaludy-társaság ereklyéi. A Kisfaludy-társaság ereklyetára a minap két értékes tárggyal gyarapodott. Az egyik Arany János gitárja, melyet Arany László ajándékozott a társaságnak, a másik az a zöld márvány-tintatartó, melyet báró Eötvös József majdnem egész életén át használt s a melyet most báró Eötvös Loránd juttatott a társaság birtokába.

Szarvas Gábor szobra. A jeles nyelvtudósnak, Szarvas Gábornak szobrot emel szülőhelye, Ada. A

kat a városházán. Három pályázó jelentkezett: Eva Lajos, a színház mostani bérleje, Porzolt Kálmán, a «Fővárosi Lapok» szerkesztője és Zseny József, volt megyei aljegyző. Evva évi bér fejében 16.000 forintot ajánl az eddig fizetett 11.500 frttal szemben. A pályázók közül Porzolt hajlandó leg-többet fizetni: 20.000 frt évi bért, míg Zseny József 12.000 forintot ajánl. Az ajánlatokhoz mind a három pályázó terjedelmes memorandumot csatolt, a melyben kifejtik, mily irányt követnének a színház igazgatása tekintetében. Az ajánlatok fölött rövid idő alatt dönteni fognak. A pályázati feltételek közt fel volt említve, hogy az összeg nagysága maga nem döntő.

Rovargyűjtemény a bolgár muzeumnak. Ferdinánd bolgár fejedelem megbizta dr. Lendl Adolf budapesti műegyetemi magántanárt, hogy állítson össze a bolgár nemzeti muzeum számára egy nagy rovargyűjteményt. Lendl a megbízásnak eleget tett, s preparáló intézetében elkészítve a rovargyűjteményt, most elküldötte Szófiába.

A dinamit feltalálójának végrendelete. Nobel, a dinamit feltalálója, kinek nagy gyára Pozsony

AZ ALMÁSSY-AKNA.

Ifj. Neff Károly pillanatnyi fényképe után rajzolta Paúr Géza.

A RESICZAI BÁNYAROBBANÁS. — A SZÉCSÉN-AKNA ÉPÜLETEI A ROBBANÁS UTÁN.

fal fogja bemutatni a közönségnek. Alexy György «Vadrőzsupör» czimen fejtegette azokat a szempontokat, melyek döntők valamely népköltészeti termék meghatározásában, vajjon eredeti-e az illető termék, vagy pedig idegen befolyás alatt keletkezett. Összeállítja ama román balladákat, melyek a magyarságra vonatkoznak s azután Kriza «Vadrőzsupör» című művében, továbbá az Arany-Gyulai-féle népköltészeti gyűjteményben előforduló magyar balladának román megfelelőit sorolja elő. Végső eredményül megjegyzi, hogy a «Kőműves Kelemenné» című székely ballada az oláh «Manoli mester» hatása alatt keletkezett.

MI UJSÁG?

Az ezredévi kiállítás műkincsei. A történelmi főcsoportban összegyűlt ereklyéket és műkincseket a kereskedelmi miniszterium megbízásából egyenként lerajzolták vagy lefényképezték s nem sokára a főcsoportról nagy illusztrált mű jelenik meg, a melyet dr. Czorob Béla egyetemi magántanár állít össze több kiváló tudós közreműködésével. A műkincseknek az eredetiekhez teljesen hasonló galvanoplasztikai utáztatit is megszerzik a nemzeti muzeum és egy pár műintézetünk számára, ezekkel a munkálatokkal ifj. Herpka Károlyt, az állami iparművészeti iskola tanárát bízták meg.

szobor talpazata már föl van állítva, s nem sokára elhelyezik rá a szobrot is, melynek leleplezésére országos ünnepet akarnak rendezni a kegyeletes adaiak.

A lipótvárosi bazilika befejezésére még hét esztendő szükséges. Így jelentette az építő bizottság a városi tanácsnak. A belső berendezésre még kerek egy millió forint szükséges.

A misszió-kiállítás megvásárlása. A muzeumban rendezett misszió-kiállítást a napokban zárták be. A kormány az érdekes gyűjteményt meg akarja szerezni a nemzeti muzeumnak, s Wlassics miniszter felhívta a nemzeti muzeum igazgatóságát, hogy a néprajzi misszió tárgyait hivatalosan becsültesse meg. A muzeum Jankó Jánost, a néprajzi osztály őrét bízza meg az egyes tárgyak értékének megállapításával. A kiállítás igazgatósága a tárlat egyik rendezőjét, Hopp urat kérte föl a becslésre.

Képvásárlás. Koroknyai Ottó nagy történelmi festményét: «Mátyás király Bécs előtt», mely az ezredévi műtárlaton volt kiállítva, a közoktatásügyi miniszter 6000 frton megvette. A képet a miniszter valamelyik vidéki muzeumnak szánta.

A népszínház bérlete. A népszínház öt éves bérletére január 2-ikig kellett beadni az ajánlato-

mellett van, a napokban elhunyt San-Bemóban s fejedelmi vagyonit hagyott hátra. Nobel svéd volt, s végrendeletét is Stockholmban helyezte el. Pár nappal ezelőtt bontották föl, de teljes szövegében még nem hirdették ki, mert különféle utólagos intézkedések egy Párisban levő pótvégrendeletben foglaltak. Körülbelül 35 millió koronát tesz az összeg, mely Nobel rendelkezésére tudományos czélokra fordítandó, találmányok, fölfedezések jutalmazására. A díjak nemzetközöliek.

Újabb expedíciók az északi és déli sarkhoz. Andrée, ki a nyáron léghajón akart eljutni az északi sarkhoz, de a kedvezőtlen széláramlat miatt föl nem szállhatott, ebben az évben újra kísérletet akar tenni, s már a nyár elején elmegy léggömbjével a Spitzbergákra, s várni fogja a kellő szelet. Ez alatt Nansen, a híres norvég sarkutazó, a déli sarkra vezető expedícióra készül. Ez jóval több veszélyt ígér, mint a mennyi legutóbbi északi utazása alatt mutatkozott.

A «Frám» bármintó kitűnő hajónak bizonyult is, ezuttal nem elégséges az expedíció czéljaira. Nansen felszereli a szükséges kellekkel és előre küldi a Suez-csatornán és az indiai tengeren át Ausztráliába, hogy onnan aztán a sarki vidékre hatoljon. Alkalmos helyen, kellő őrség mellett, ott hagyják a «Frámot» és iramszarvasokkal, vagy kutyákkal kísérik meg a további utazást. A déli sark talaja való-

szinüleg csupa gletésér és ott csakánnyal utat vágni, nem csekély feladat. Az élelmi szerek kérdése is sok gondot ad Nansennek. Elvezethető vad nem akad mindenütt utjokban. Az is kérdés, hogy emberei kibírják-e a legkevesebb másfél esztendőre terjedő viszontagságos utat. Ha iramszavashús nem lesz mindenütt kapható, akkor kénytelenek lesznek ehhússal is megelégedni. Az ugynevezett eszkimó kutyahús, a mint Nansen saját tapasztalataiból állítja, nem is rossz eledel. Továbbá a meleg kutyavért is sokra becsüljük a fagyos sarki éjszakokon. Nansen abban bíz, hogy az éhség a legjobb szakács.

A VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK 1897. évi folyamata.

A «Vasárnapi Ujság», a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, újabban hetenként egy féltölvél bővítve, «A Vasárnapi Ujság regénytára» című állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a fölap, szintén művészi képekkel van díszítve.

A «Vasárnapi Ujság» 1897. évi folyamában a következő eredeti új elbeszéléseket és regényeket fogja közölni, mindeniket számos képpel illusztrálva: «Az asztalos családja» elbeszélés, írta Jókai Mór, «A megromlott állás» elbeszélés, írta Mikszáth Kálmán, «Dáma» történeti rajz, írta Bakস্য Sándor, «Polgárháború» regény, írta Rákosi Viktor, stb. — A külföldiek közül közli a többek közt Verne Gyula «Az úszó sziget» című új érdekes regényét, mely az eredeti francia kiadás 70 rajzával lesz illusztrálva.

A «Vasárnapi Ujság» a női munkára és divatra vonatkozó képeket és cikkeket is ad, s félevenként művészi becsú nagy képmellékletet, összesen több mint ezer képet évenként.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 43-ik évfolyamába lépő «Politikai Ujdonságok», melyet mint az események híű és részrehajlatlan előadoját, valódi házagópótlóknak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesítést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A «Politikai Ujdonságok» állandó ingyen melléklete a «Magyar Gazda» című gazdasági és kertészeti képes lap.

A «Politikai Ujdonságok» újabban mint képes ujság jelenik meg, s minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egész évre	fél évre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	3 frt.—kr. 4 frt.—kr. 2 frt.—kr.		
A Világkrónikával együtt	9. 60	4. 50	2. 40
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12. —	6. —	3. —
A Világkrónikával együtt	13. 60	6. 50	3. 40
Csupán a Politikai Ujdonságok	5. —	2. 50	1. 25
A Világkrónikával együtt	6. 60	3. 30	1. 65

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.
PÁPÁY ISTVÁN, ő felsége kabinetirodája vezetőjének halála Bécsben is nagy részvételt keltett. A király táviratban fejezte ki részvételt az özvegynek. A távirat így hangzik: «Férjének halála mélyem megrendített; legmelegebb részvételmel fejezem ki önek. Harmadik éven teljes bizalommal számíthatam az ő híű és oadandó szolgáltatásra és mindenkor halásan fogok megelégedni. A Mindenható adjon önek erőt, hogy ezt a nagy csapást elviselhesse.» Mária Valéria főhercegnő, Lajos Viktor főherceg szintén táviratban tolmácsolták a részvételt. A magyar kormány összes tagjai, a közös és osztrák miniszterek szintén mindannyian siettek kifejezni mely részvételt. Pápay az utóbbi hetekben már állan-

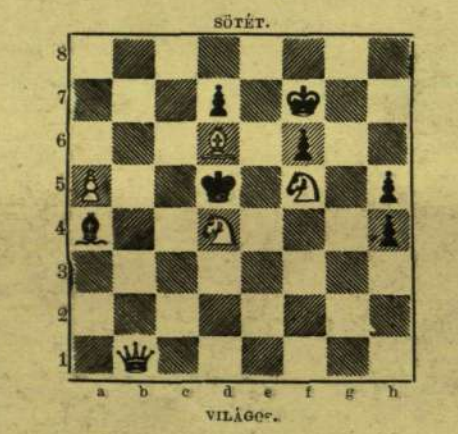
dón gyöngylődött. A Vaskapu ünnepélyes megnyitására erősen meglőtt, s betegségébe innen származott. Baja azonban csak az új-évre következő napokban vált súlyosabbá. Január 6-ikán este felé hunyt el. Temetése jan. 9-ikén déltűnt 2 órakeret végbe. Egyelőre a hetzendorfi temetőben helyezték el.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Andaházi és duhravai ANDAHÁZY LÁSZLÓ, cs. és kir. asztalnok, ügyvéd, az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár ügyésze, a budai ey. egyház főfelügyelője, Budapest székesfőváros törvényhatósága bizottságának tagja, 65 éves korában, Budapestben. — Bay SÁNDOR, nyug. táblai bíró, élete 72-ik évében, Bécsben, s a család bereg-surányi sirboltjában temették el. — CSEREY IGNÁCZ, régi honvédezéses, 94 éves korában, Egerben. 1830-ban ő felsége keresztlejőn mint magyar gárdista vett részt; a szabadságharcban ezredesi rangot viselt. Később külföldön bujdosott egy ideig, azután ismét hazajött s néhány évvel ez előtt elvált a honvédenház parancsnoki állását, a melyet az agg kora dacára is 1896 tavaszáig viselt. Ekkor Egerbe ment egyik leányához, s ott érte a halál. — KOLOZSVÁRY ANTAL, 1848—49-iki honvéd tázerfőhadnagy, ki a hegyesi esata után a vitézségi érdmet kapta meg, magyar kir. folyam-főlevigázó, 70 éves korában, Kolozsvárt. — GYÁRFÁS LAJOS, 1848—49-iki honvédezéses, zabolai földbírtokos. — RAGALY ALADÁR, ügyvéd, a dédesi kerület volt országyűlési képviselője, 54 éves korában, Miskolczon. — KATFMANN LAJOS, 1848—49-iki honvédehadnagy, nyug. kohófőnök, 70 éves korában, Iglón.

HARDENBERG ALADÁRNÉ grófné, szűl. nagy-lónyai és vásáros-naméni Lónyay Vilma, 27 éves korában, Sátoralja-újhegyen. — ÖZV. JÁNOR ENDRÉNÉ, szűl. Rougier Bombauer Anna, fővárosi háztulajdonosnő, 75 éves korában. — DR. VEZPERÉNTY JÓZSEFNÉ, szűl. Rémy Katinka, állami tanítónő, 31 éves korában Sztrajnyán.

SAKKJÁTÉK.

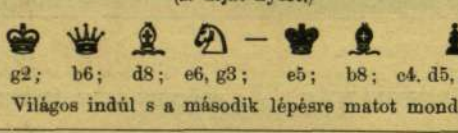
1897. számú feladvány. Juchli J.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

1898. számú feladvány. Andrews P. J.-től.

(I. díjat nyert.)

Világos indul s a második lépésre matot mond.

Szerkesztői mondanivalók.

Házd rá cigány. Mártha asszony. Nem változott. A bölcekekhez. Tehetség látszik bennök, de lapunk színvonalát azonban egyik sem ért el. Legsikerültebb az első, de az e fajta költeményeket csak akkor közöljük, ha igazán kiváló. A «Mártha asszony» lélek-tanilag nincs eléggé indokola. A harmadikban a gondolat elég jó, de nem eredeti. Leggyöngébb az utolsó, mely dagályos és mesterkelt.

Az én lakom. A Képes Néplapban közölhetjük. Novemberben. Eleven, hangzatos, festői; befajerezésével azonban nem vagyunk egészen megelégedve, nem illik a költemény hangjához. Talán lehetne rajta segíteni. Temetésén. Itt-ott erő nyilatkozik benne, de általában nehézkes, darabos. Öreg betűk meséje. Van mondani valója, de nem tudja jól kifejezni. Epedés. Ha lehet, sort keritünk rá. Gondolkodom. Kukulló partján. Te gyászos kis leányka. Gyöngye kísérletek, s még a jövőre nézve sem igen nyújtanak reményt. Költemények az utóbbi napokban oly tömegesen érkeztek be szerkesztőségünkhöz, hogy valamennyiről részletes bírálatot nem mondhatunk. A következők nem közölhetők ugyan, de egy vagy más tekintetben figyelmeztetésre méltók. A «Mártha asszony» költeménye. — Isten veled. Heide dalaiból. — Vágyó-dás. (A természet hang és anyagjának megismeréséről.) Karácsonykor melyeknek megelégedve teszi e költeményt.) Mátyas szobornál. (Magyob költői erő nem nyilatkozik benne, de jó magyaros nyelve figyelmeztetésre méltó.) Szelíd ábrándok. Kérdeztem a... Virág

helyett. Őszi dal. (A magyar ritmus elevenen lüktet benne, s vannak sikerült sorai.) Édes családósok. Hadak utja. (A formák teljes hiányával van irva, a nélkül pedig semmi költő nem lehet.) Ha nem volna... A megcsalt leány. (Tehetségre vall.) Gyere ide... Régi fészkek. Rengő sáka szívem. A somjai molnár lánya. Ki elvesztem... A lepke. Arató dal. (Az egész nem sikerült, de vannak szép strófái, melyek szerző tehetsége iránt a legjobb véleményt keltik.) A mi bezedünk, stb. A beküldött hét kis költemény, oly tehetőség munkája, melynek megizmosodására számíthatunk.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 52-ik számában közölt nagy képtalány megfejtését a következők küldték be:

Kerekes Lajos, Munzár Gyula, Hoesy Ádám, Héjjas-Dániel, Dósa Mátyas, Balta Arpád, Moncsá Pál, Vályi Pál, Schmeller Aurél, Straubert Olga, Horváth Vendel, Halász Gyula, Eppinger Miksa, Márkus Ilka, Bartha Lajos, Veres Arpád, Trux Jenő, Belányi Tivadár, A nőgrádszecsényi olvasókör, Móczár Ferencz. Lédécz Mihály, Mezőberényi polgári kör, Nagy Antal, Dr. Róth László és Dr. Róth Lászlóné, Nagymáté István, öz. Hollak Gusztáv, Szóts Albert, Jász-árokszállási bírtokossági kör, Sántha Ilona és Margit, Kreszmény Vilma, Osváth Pál, Orosházi polgári olvasókör, Áldoki Bertalan, Ocsirich Lajos, öz. Csaszák Mária, Pál László, Gyulay Gy., Hoffman Ernő, Hirsch Lajos, Sárvári olvasókör, Soltész László, Mentovich Ferencz, Szomjas Sándor, Duna-adonyi olvasókör, Müller Ferencz, Dunapatyji keresk. és iparos olvasókör, Roth Endre, Nagy-körszi ev. ref. főgym. onképzőkör, Kovács István, Fröhlich János, Zsakó Andor, Gruber Jenő, Tóth Gáborné, Csanádi János, Bözsenk Béliáné, Tóth László, Szabó Dénes, Salga Mátyas, Hajdunádas polg. olvasókör, Stenczel Károly, Nagy Gyula, Putz Sándor, Okécskői régi olvasókör (Bágy Károly), Kommer Gyula. A nagy-mihályi kaszinó, Tiszay Kálmán, Lévy Lajosné, Hegedűs János, Kiss Andor, B. Burián Margit, Szóór Antalné, Szilágyi-Krasznai olvasókör (Csapak Károly), Lozinsky Olga, Veress Ferenc, Suchanek Mizi, Pittik Cecília, Dr. Bolgyó Károlyné, Péter Jánosné, Vilányi Kálmán, Loboosszinsky Sz., Harmath István, Pap István, Kudeika József, Kégl Anna, Madocs László, Klázer Fani, Stern Ignác, Altudor Vince, Peggvermeki kaszinó, A kisharsányi polgári kör. A nyíregyházi iparos ifj. onképzőkör, Ház Imre, Linsbacher Rezső, Jakab Pál, Bartha Emmike, Dr. Kemény Zoltánné, Klimm Béla, Széll Ákos, Kortvélyesi Zoltán, Tiszadobi olvasókör, Az 5185. előfizető, Kühne Adolf, Az ó-gyllai kaszinó, Dr. Gööz József, Szánthó Elekné, Pongrácz Antal, Vezsenyi Béla, Bellevari János, Aszalós György, Faulhaber Annus, Józsa Péter, O. Nagy József, Jó Antal, Szécsény László, Rach Elíz és Angela, Bartók István, Bede Imre, Bede Endre, Botúr Imre, Takkács Lajos, Sulok Kálmán, Sepődi Gábor és Kata, Szabóky Károly, Felmeri Albert, László Otón és Novák Róza, Nagy István, Kapszardorfer Gyula, Dunaszekesői első iparos olvasókör, Fűry Lajos, Achim Géza, Hegyesi Márton, Dr. Varga Lajos, Vattay Mariska, Tóth István, Mészáros Elek, Zilahy Lukács, Tátray Gyula, Pollacek Ferencz, Gernyeszei olvasókör, Nagy Sándor, Fischer Elza, Széchenyi kávéház Nagy-Váradi, Lechner Antal, Szalay Gyula, Ofn Anna, Balogh Aladár, Juhász Amália, Tavasz Józsefné, Balázs István, Déri Adám, Bencsik László, Sepsi-károlyi olvasó-gylet, Maurer A., Belleyi polgári olvasó-gyeület, Flór József, Pécsvárdy Zsigmond, Csanádi társaskör, Vass István, Alt-mann Henrik.

A rejtvény megfejtését és a nyertesek neveit lapunk jövő heti számában fogjuk közölni.

Heti naptár, január hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
10 Vasárnap	C. 1. Ep. Vil.	29 F. 33. Apró sz.
11 Hétfő	Higin vért.	30 Anizia sz.
12 Kedd	Taczián, Ernő	31 Melánia
13 Szerda	Vidor	1 Jan. Ujév
14 Csütörtök	Hilár, Bódog	2 Szylveszter
15 Péntek	Rem. Pál	3 Malakhiás
16 Szombat	Marcel	4 Teokliszt

Hold változás. Holdtölte: 18-án este 9 ó. 33 pkor. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-ter 6. szám.)

Selyem-damasztok 65 krtól 14 frt 65 krtól méterenkint — valamint fekete, fehér színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krtól méterenként sima, csikos, kozkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szin és mintázatban stb.) megrendelt áru postabé és vámmentesen a házhoz szállítva (mintaké postafordultával küld: Henneberg G. cs. és k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Szívcséba címzett levelekre 10 kros, levezető lapokra 5 kros bályeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

„EGYETÉRTÉS“ POLITIKAI NAPILAP. Csávolszky Lajos, 1897. XXXI. évfolyam. Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő, fómunkatára.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesó eszközével, hogy az újságunk egyszerűen, tömegesen csakhamar újra elmaradjon az előfizetőit szeretve, hanem mindenkori kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint használatos rangu napilapja állandóan fenntartani, hogy az uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítóitál által évről-évre maradáson meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre néve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán a így az Egyetértés egy rendező 3 oldalos lapja annyi közleményi tartalmat, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számúira 36—60 oldalnyi terjedelmű. Csakis a lap így nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általános ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításait e nemben a legtekélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehaajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártszeszűtől olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő támasz- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitűnő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világradalom remekéből válogatva előtrágnu máfordító fordításában. Az egy év alatt közzét regények 400—600 nyomtatott írvre, vagy 40—50 rendező regénykötete rugnak. Ly 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közlőitűnk kitűnőségei és előtrágnu publikisták által írott vesződésket és egyéb politikai közleményeit, há hírvonalait, eredeti táviratokat az ország és a világ minden részében levő sajtó levelezőtűl, továbbá a vasárnapiakon megjelenő s egy-egy szaklapon pötű irodalom-, tanügy- és Mezőgazdasági című országos hírvonalatok s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatait és megbízható tözsedé tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligns közönség minden osztályának igényeit legteljesebb mértékben kielégíteni képes. Mindenek ellenőrk dacára az Egyetértés előfizetési ára a legméréskeltebb: 6928

Egész évre ————— 20 frt —
Fél évre ————— 10 — —
Negyed évre ————— 5 — —
Egy óóra ————— 1 — 80

Előfizetések legelégszerűben postacutálványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

1897. január. 241. sz. 1897. január.
BUDAPESTI SZEMLE
A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti:
GYULAI PÁL.

TARTALOM:

Barras emlékiratai. — Tisza Istvántól.
A konstanci zsinat előzményei új világításban. — Allday Antaltól.
Középoktatásunk gyökeres javításáról. — Csorba Ferencztől.
Menekvés. Beszély. — Petelei Istvántól.
A vízi malom. Regény. (I.) — Elliot György után, angolból. — Váczy Jánostól.
Költemények: A völgyben maradtam. — Lévy Józseftől. — Tetétlen. — Gróf Zichy Gézától. — Szent Ferencz prédikációja. — Longfellow után, angolból. — Szász Bélától.
Az osztrák örökösödési háboru története. — Marczali Henrikől.
Egy francia könyv a magyar irodalomról. — m. p. Értécsitő: Endrői Sándor: Kurucz nóták. — ó. — Baron Nikolas de Vay: Halte! aux Anglais. — zr. — Dr. Sziklay János és dr. Borovszky Sándor: Magyarorszag vármegyéi és városai. — cd. — Alfonz Huber: Geschichte Österreiche. — d. — Franz Bock: Die ungarische Königschron. — aba. — Marie-Letitia Ratazzi-Rute: Lettres d'une voyageuse. — Eduard Rayons: L'exposition du Millénaire hongrois. m. — A horvát irodalom 1893—1895. évi fejlődésének áttekintése. K. E. — Uj magyar könyvek.

Megjelen évenként 12-szer, 10 lnyvi havi fizetésekben. Előfizetési ára bérmentes külfölddel egész évre 12 forint, félévre 6 frt.

Franklin-Társulat

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

„EGYETÉRTÉS“ POLITIKAI NAPILAP. Csávolszky Lajos, 1897. XXXI. évfolyam. Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő, fómunkatára.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesó eszközével, hogy az újságunk egyszerűen, tömegesen csakhamar újra elmaradjon az előfizetőit szeretve, hanem mindenkori kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint használatos rangu napilapja állandóan fenntartani, hogy az uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítóitál által évről-évre maradáson meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre néve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán a így az Egyetértés egy rendező 3 oldalos lapja annyi közleményi tartalmat, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számúira 36—60 oldalnyi terjedelmű. Csakis a lap így nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általános ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításait e nemben a legtekélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehaajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártszeszűtől olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő támasz- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitűnő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világradalom remekéből válogatva előtrágnu máfordító fordításában. Az egy év alatt közzét regények 400—600 nyomtatott írvre, vagy 40—50 rendező regénykötete rugnak. Ly 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közlőitűnk kitűnőségei és előtrágnu publikisták által írott vesződésket és egyéb politikai közleményeit, há hírvonalait, eredeti táviratokat az ország és a világ minden részében levő sajtó levelezőtűl, továbbá a vasárnapiakon megjelenő s egy-egy szaklapon pötű irodalom-, tanügy- és Mezőgazdasági című országos hírvonalatok s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatait és megbízható tözsedé tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligns közönség minden osztályának igényeit legteljesebb mértékben kielégíteni képes. Mindenek ellenőrk dacára az Egyetértés előfizetési ára a legméréskeltebb: 6928

Egész évre ————— 20 frt —
Fél évre ————— 10 — —
Negyed évre ————— 5 — —
Egy óóra ————— 1 — 80

Előfizetések legelégszerűben postacutálványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

Free-Adalmazott Jégsarkantyúk!

Ezen rendkívül ézel-zérű jégsarkantyúk különösen nagygyrtmány fölött minden érdemelnék. Jóval kisebbek és könnyebbek, nem sérti a sarakat, és nem is kell attó eltávolítani. Használaton kívül teljes en láthatatlanok. 60 krt.-nak előzetes beküldés ellenében portómentesen, vagy postautánvét mellet zsetűlűdi: C. A. Stanek jun. Reichenberg. 7010

SACHS és POLLÁK könyvkiadásában (Budapest VI., Andrásy-ut 33. sz.) megjelent PIERRE LOUÏS Aphrodite az utolsó évtized legszenzáciosabb modern regénye, mely Párisban 60 kiadást ért el alig kilenc hónap alatt. A szerző által egyedül jogosított teljes magyar kiadás.

Fordította: Dr. RÓZSA GÉZA Bolti ára 1 forint 80 krajczár

kapható minden könyvkereskedésben. 7048

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: WEÉR JUDIT és egyéb elbeszélések Irta Szántó Kálmán. Ara füve 1 frt 50 kr.

CHOCOLAT MENIER
A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden rüszér-és csemegé-kereskedésben és czukrászdában. 6895

A NYIRFAFOLYADÉK.
A nyirfafolyadék már rég óta mindenütt alkalmaztatik. Dr. Lengyel Frigyes nyirfabalsamát különösen ajánlják Dr. med. Raspi tanár és a bécsi egyetemen prokurátor és Dr. med. Fyfeuch londoni tanár. Ezen nyirfabalsam egy szájjalagos 30 évi gyakorlati eljárás alapján a nyírfa folyadékból preparáltak és csak azután jó forralomba. A használati utasítás szigorú betartása jletve a balsam alkalmazása által a felső börréteg lassankint lehalámik és ezen módon tisztított al-ó bőr fiatal szűben és üdeségben jut felszínre; mindennemű kütetés, szeplő, foltok, vörös, anyajel stb., stb. eltávolíttatnak, a bőrráncozat, himlőosimókat lassankint teljesen kismitja és az arzcsin triss és egész-éges szint nyér.
Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfabalsam használatát támogatására a Dr. Lengyel Frigyes-éle Bencző-szappan ajánlására 1 drb 60 kr.
Raktáron minden jobb gyógtárban. Pókárker Magyarorszag részére Török József gyógyszerésznél. Budapest, kiraly-utca 12.

Az Excelsior-kavé
Budapest 1896. Temevár 1891. a nagy millenniumi éremmel lett kitüntetve.

az utolsó évtized legszenzáciosabb modern regénye, mely Párisban 60 kiadást ért el alig kilenc hónap alatt. A szerző által egyedül jogosított teljes magyar kiadás.

Fordította: Dr. RÓZSA GÉZA Bolti ára 1 forint 80 krajczár

kapható minden könyvkereskedésben. 7048

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: WEÉR JUDIT és egyéb elbeszélések Irta Szántó Kálmán. Ara füve 1 frt 50 kr.

Wertheimer és Frankl első magyar gőz-kavé-pörköldé 7037
Budapest, V., nagy korona-utca 11.

„ÉVSZAK“
Divat- és kézimunka folyóirat szépirodalmi melléklettel. Páris, London, Bécs, Berlin ujdonságai. Mutatványszámokat kívánatra INGYEN küld a kiadóhivatal 7044 „Könyves Kálmán“ nagy. irod. részvényársaság könyvkereskedése. Budapest, VII., Kerepesi-ut 22.
Ara egy negyedévre 1 frt.

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN kipróbált legaz- orvos gyógszerei

Vérképző labdacok, rózsaszínre czukrozva: vérszegység, gyűvályorokos, láthatlan tüdőbetegségnek legjobb gyógszere. 1 üveg ára 1 frt 80 kr.

Hurut labdacok, csodácska, hidegtelés, malária, gyű-möskör ellen legkitűnőbb 1 üveg egésznek czukrozott labdaca 1 frt 80 kr.

Női betegségek, ellen legismertebb gyógszer az IRRI-GALO FOR 1 doboz 1 forint 80 kr.

Dentipurin-szájvíz legjobban minden szájfertőt; Kitűnő óvszere a ragályos torokhajtók is 1 Ára 60 krajczár.

A Purpurin Crème arca- és kékszemeknek meglepő hatáca van 5 krajczár alatt az arczról minden foltot eltávolít s bárszonyaszerű varázsolja. 1 tévely 1 frt 80 kr.

Kaphatók a készítőnél: Sárospatakon. 6839

Főraktár Budapestben: Török József gyógyszerésztárban, Kiraly-utca. Dr. Endry Simil gyógyszerésztárban, Vároaház-ter. Minden árucu-üzletben és gyógszertárban kaphatók.

CZERNY-féle TANNINGENE a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan hajfestőszer

haj- és szakál-, valamint szemöldökfestésére, melyek a leggyezzebb módon, nem igényelnek használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kimerőztalan, mely szöke, barna vagy fekete természetes szűnt, a melyvel megzűlés előtt bírtak s mely sem szappannal való mosással, sem a gőzfürdőben meg nem fakul. Ara 2 frt 50 kr.

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható

Czerny J. Antalnál, Bécs, XVIII., Carl Ludwigstrasse 6 (szajt ház), és I., Wallfischgasse 5. Székűlűdés postai utánvétűl. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktár a nagyobb gyógszertárakban és illatszer-üzletben. Budapestben TOROK JÓZSEF és Egger A. házi gyógszerezészeknél, stb. 6947

SIKKES EGYENRUHÁKAT
 táborkokknak, tisztéknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és **anyakönyvvezetőknek** készítenek
BLUM ÉS TÁRSA Ö császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói.
BUDAPEST, IV., Sütő-utca 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033
Arjegyzékek készséggel küldetnek. Pontos címre figyelni tessék.

LATZKOVITS A.
 BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja 6594
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Nincs többé fejfájás!
 D. GÖTZ MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta egyedül, ideges, rheumászerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezere menő közönségnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben **MADRID UDVAR** és **Baross Gábornak** ö exzellenzája feltűnő eredményével használta. Kapható **KOLLER TESTVÉREK** a "Nagy Kristóf-hoz" címzett gyógytárában Budapest, IV., Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán. 7038

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

As emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részei:

1. A feltek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő feltek.
3. A tekezők és fővények körmenete.
4. Dís vár. Az izzó torony.
5. Az égő sírok.
6. Az ember-fák ardeje.
7. A tűzeső.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostorozottak.
10. Az aranycauhás barátok körmenete.
11. A maszárás.
12. A kigyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházok. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggeli 9 órától egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lövönautó kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházok! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egye dül álló alkotása. 6811

KURCZ LIPÓT ÉS TSA
 PHOTO. czinkográfiai műintézet
 BUDAPEST VISSZENTKIRÁLYI 13.
 KIVITELBEN
CLICHÉ
 LEGJOBBAN
 DLCSŐ
 KIVITELBEN
Czinkográfia
 fametszet

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 legújabb égyenes
SAVANYÚ-KÚT

Kinek van szeplője?

vagy bármi folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű

Serail arczenőcsőhöz,

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arcbőrt vakító fehérre, tisztává és üdvé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész úrnál, Egger-féle «Nádor» gyógytárban valamint minden magyarországi gyógytárban. 6903

Rozsnyay Mátyás gyógyserész, Aradon.

Levélbéllyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapesten, IV., Régi posta-u. 5.

Alapított 1876. 7014

Veszek! Eladok! Cserélek!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen
 legjobb hatású szer a

RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,
 mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógytárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld

Réthy Béla gyógyserész

Békés-Csabán. 6981

Főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógytára Budapest.

A kincs mit ér — mit ér az élet egészség híján?

Vérszegénység, erőtlenség és idegességnél egyedül **SERRAVALLÓ**

künnö izü chinavasehora segít teljes biztossággal. Többek között ajánlják: Drasche, Kraft-Ebing, Kétli, Laufenaer, Neusser, Schwimmer tanár urak.

Fő- és szétküldési raktár: Egger-féle gyógytár a «Nádorhoz». Budapest, Váci-körút 17. 6969

Kis üveg (1/2 liter) 1.20, nagy üveg (1 liter) 2.20.

Páris 1859. Kitüntetve Brüsszel 1891.
 Genf 1889. Bécs 1891.
 1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbojoknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárából.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:

Budapesten: Török József gyógyser.
 király-utca 12. szám. 6892

Ujdonságok selymekelmékben
 ugymint fehér, fekete és mindenféle más szíben gyári árakon, a valódiság és tartósságért való jótállás mellett, méterenkint 35 krtól 12 frt fríg portó és vámmentesen házhoz szállítatunk. Magánosok számára a legjobb, közvetlen megrendelési forrás. Ezer meg ezer előismerő irat. Mintak franko. Svájcba levélportó kétszeres.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 6951 selymekelme gyárak szövetsége Zürich.
 Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12 7011
 Bécs, VIII/L. Kaiserstrasse 62.
 Karácsonyi és újévi ajándékok, fényképeszeti készülékek, Diaphani képek, kereteszékek, passpartoutok és képpálványok a legfinomabb és legelőcsőbb kivitelben. Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Dr. JUTASSY JÓZSEF
 az összes gyógytudományok tudora, a bőrgyógy- és kozm. orvosa. 7049
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 22.

Gyógyítja az összes bőrbajokat és szépséghibákat, melynek a szeplő, májfolt, fűfolt, anyajegy, lencse, szemölcs, pattanás (wimmerli), bőrfatka (mitesszer), himlőhely, sebhely, vörös orr, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás, fölösleges szőrnővés, (női bajusz és szakál) stb., szakszerű tanácsot ad az arc és kéz ápolására s ekkép a szépség megővására. Rendel 10—4 óráig. Díjazott levelekre postafordultával válaszol; kiváuatra (árlimatlan) gyógyszerekről gondoskodik. Mély discretió.

WEINWURM ANTAL
 fényképes első magyarországi chemi-graphiai műintézet.
 Budapest, IV., Károly-utca 3.
 Készít mindenféle chemi-graphiai műintézet, autotypia, phototypia, chemi-graphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálózatok foto litográfiai díton a legújabbosban sokorosítottatnak. Külön berendezés hásonkivül való fénykép felvételekre.

Kwizda-féle
Restitutionsfluid
 cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak.
 Egy palaocok ára 1 frt 40 kr. o. ó.
 Harmadik év óta van alkalmazásban az udvari loistállókban, valamint a nagyobb katonai és polgári loistállókban kitűnő eredménnyel használják a lovaknak nagyobb fáradságok előtt való megújulására, valamint azok után való felülrehozására, továbbá szorultak és izomgyengeség ellen. stb.; az időmúlásban képes teszi a lovat nagyobb feladatok végrehvitására.
 Csupán csak a fenti gyógyserget alábbra valódi és kapható Ausztria, Magyarország valamennyi gyógytárban és drogeriában.
 Főraktár: Kwizda Franz Joh. cs. és kir. o.-m. és román k. udv. szállító, kor. gyógyserkésznél.

VASÁRNAPI UJSÁG

3. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 17. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egy év 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félre — 6 *
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egy év 8 frt
 félre — 4 *
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egy év 5.—
 félre — 2.50
 Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A MAGYAR KIRÁLYI POSTÁK, TÁVIRDAK ÉS TELEFONOK ELNÖKIGAZGATÓJA.

A FOLYÓ ÉVBEN immár 30 esztendeje lesz, hogy a magyar birodalom területén levő posták és táviradok igazgatását a felelős magyar kormány, illetőleg az akkori földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium a bécsi kormánytól átvette.

Mig 1867. évi május 1-én Magyarország postahálózata (a később, 1868-ban átvett horvát-szlavonországi és az 1871-ben átvett katonai határvédéki postahálózatot is beleértve) 1174 postahivatalból állott és 716 állami postaalkalmazottat foglalkoztatott; mig ugyan akkora magyar birodalom táviradahálózata 8155 kilométer táviradvonalból (16,737 kilométer hosszúságú drótvetésekkel), 181 állami és 145 vasúti táviradahivatalból állott és 605 táviradal-kalmazottat foglalkoztatott: addig az 1895. év végén a postahivatalok száma 3447, az állami, vasúti és magántáviradahivatalok száma 1448, a táviradvonal egyesített postahivatalok száma 1111, a telefon-hivatalok, nyilvános állomások és előfizetők száma 8836, a táviradvonalak hossza 22,125 kilométer, a telefon-drótvetések 25,396 kilométer volt és a magyar posták, táviradok és telefonok személyzetének létszáma összesen 17,954 főre rúgott.

1895-ben a postán szállított összes küldemények száma 350,725,147, a táviratok 6 millió 969,643, a telefonon való beszélgetések száma 19 millió 880,912, a postán szállított küldemények értéke 2 trillió 509,323,035 forint, sulya pedig 62,686,480 kilogramm volt. Ezek után az összes bevétel 16,771,116 frtot tett, melyből a 12,153,358 frtra menő kiadásokat levonva, 4,617,758 frt tiszta jövedelem szállítottatott be az állampénztárba.

A fentebbi rengeteg számok meggyőző erővel bizonyítják a

magyar posták, táviradok és telefonok rohamos fejlődését.

Ezen nagyszabású intézetnek s a benne alkalmazott roppant személyzetnek feje, vezetője ez idő szerint Szalay Péter, a magyar posták, táviradok és távbeszélők elnökigazgatója, a kinek kezében e tag kiterjedésű intézet vezetésének minden szála egyesül.

Szalay Péter 1846 október 6-án Budán született, hol atya, István, akkoriban néhai József nádor személye mellett titkári hivatalt viselt. Gimnáziumi tanulmányai után jogi tudományokat hallgatott a budapesti egyetemen s vizsgáit kitűnő eredménnyel letévén, 1867-ben ügyvéddé lett; de e pályát még azon évben odahagyta, mert Gorove István, az akkor újonnan szervezett földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium postai szakosztályába segédfogalmazóvá nevezte ki, hol Gervay Mihály akkori országos fő postai igazgató vezetése mellett sajátította el a postai szolgálatot és a postai statisztika vizsgálatot is letette. 1872-ben, hogy a postai szolgálat gyakorlati teendőinek végzésében is kellő jártasságot szerezhesen, egy évi időre a zágrábi postai igazgatóságához rendeltetett ki szolgálatára, miközben Trieszt és Fiume tengeri és szárazföldi postaszolgálatát is alaposan tanulmányozta.

A postaszakosztályban fogalmazóvá, titkárrá, majd osztálytanácsossá léptették elő. 1888-ban a kereskedelemügyi miniszterium közüti szakosztályába helyeztetett át osztályvezetővé. Itt 1894-ben miniszteri tanácsossá lett, a következő 1895-ben pedig, Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter és Vörös László államtitkár, fölművelési és közlekedési miniszterium postai szakosztályába segédfogalmazóvá nevezte ki, hol Gervay Mihály akkori országos fő postai igazgató vezetése mellett sajátította el a postai szolgálatot és a postai statisztika vizsgálatot is letette. 1872-ben, hogy a postai szolgálat gyakorlati teendőinek végzésében is kellő jártasságot szerezhesen, egy évi időre a zágrábi postai igazgatóságához rendeltetett ki szolgálatára, miközben Trieszt és Fiume tengeri és szárazföldi postaszolgálatát is alaposan tanulmányozta.

Ezen időben annál inkább szüksége volt e nagy közművelődési és közgazdasági fontosságú intézetnek ily kiváló férfúra, mert az ezredévi kiállítás kapcsolatos teendő sokasága, valamint a kiállítás alkalmából Budapestre összehívott nemzetközi táviradártekezet szervezése és vezetése különösen nagy feladatokat rótt a magyar posták, táviradok és telefonok igazgatójára. És Szalay minden várakozást tökéletesen kielégített. Az ő lakadatlan buzgósága az ezredévi országos kiállítás postapavillonját egyikévé tette a legtanulságosabb és legsikerültebb csoportoknak, mely igen tetszetős és dús berendezésben s világos áttekinthetőséggel mutatta be hazai postáink, táviradaink és telefonunk fejlettségét és európai színvonalon állását.

Legkiemelkedőbb mozzanata volt az ezredévben az intézet életének a Budapesten most első ízben tartott nemzetközi táviradártekezet, mely-

Fénykép után metszette Morselli Gusztáv tanár.

SZALAY PÉTER.